

Bygdeforskning

Reidun Heggem og Alexander Thanem

Trender i norsk landbruk 2016

Frekvensrapport

Rapport 5/2016

ISSN 1503-2035

Norsk senter for bygdeforskning
Universitetsenteret Dragvoll
N-7491 Trondheim

Telefon: +47 73 59 17 29
Epost: post@bygdeforskning.no

Rapport 5/2016

Utgivelsesår: 2016

Antall sider: 58

ISSN 1503-2035

Tittel: Trender i norsk landbruk 2016. Frekvensrapport.

Forfatter: Reidun Heggem og Alexander Thanem

Utgiver: Norsk senter for Bygdeforskning

Utgiversted: Trondheim

Prosjekt: Landbruk og bønder i endring – mellom økonomi, politiske skift og grønne trender

Prosjektnummer: 640 100

Oppdragsgiver: Norsk senter for bygdeforskning

Oppdragsgivers ref.: Norsk senter for bygdeforskning

Kort sammendrag

Trender i norsk landbruk (Trendundersøkelsen) er en postal spørreundersøkelse blant norske gårdbrukere som gjennomføres av Norsk senter for bygdeforskning hvert annet år. Undersøkelsen er blitt gjennomført i 2002, 2004, 2006, 2008, 2010, 2012, 2014 og nå i 2016. Årets undersøkelse er dermed den åttende i rekken. Målet er å få etablert en kvantitativ database som gir informasjon om utviklingen innen landbruket over tid.

I denne rapporten presenteres resultatene fra Trender i norsk landbruk 2016. Det er i all hovedsak gjort i form av ukommenterte frekvenstabeller. Disse gir en oversikt over hvordan deltakerne i undersøkelsen fordeler seg på de ulike svarkategoriene for hvert spørsmål.

Stikkord

Landbruk, levekår, livskvalitet, trivsel, tilleggsnæring, bønder

Forord

Norsk senter for bygdeforskning har annethvert år siden 2002 gjennomført spørreundersøkelsen *Trender i norsk landbruk*. I 2016 ble undersøkelsen gjennomført for åttende gang. *Trender i norsk landbruk 2016* er en del av Bygdeforskningens strategiske instituttsatsing (SIS) *Landbruk og bønder i endring – mellom økonomi, politiske skift og grønne trender*. Trendundersøkelsen er en nasjonal spørreundersøkelse som gjennomføres blant et utvalg norske gårdbrukere. Spørsmålene er i all hovedsak de samme fra år til år, og på den måten har vi fått etablert en database som gir god informasjon om utviklingen innen landbruket over tid.

I denne rapporten presenteres resultatene fra *Trender i norsk landbruk 2016*. Dette er i all hovedsak gjort i form av ukommenterte frekvenstabeller, som gir en oversikt over hvordan deltakerne i undersøkelsen fordeler seg på de ulike svarkategoriene for hvert spørsmål. I tillegg er det inkludert et kapittel til slutt i rapporten som viser noen utviklingstrekk fra 2002 – 2016.

Hensikten med denne rapporten er først og fremst å gjøre datamaterialet offentlig og tilgjengelig for brukerne. Spesielt interesserte kan ta kontakt med Bygdeforskning for å få tilgang til mer inngående analyser som er utført i tilknytning til tallmaterialet. I tillegg vil vi vise til tilsvarende frekvensrapporter for tidligere år som gjør det mulig for leserne å følge utviklingen siden 2002.

Trondheim, juli 2016

Reidun Heggem og Alexander Thanem

Foto: Turid Kringstad

Innholdsfortegnelse

Forord	3
Innholdsfortegnelse	5
Tabell-/spørsmålsliste	6
Figurliste	13
1. Undersøkelsens formål og profil	15
1.1 Formål	15
1.2 Undersøkelsens profil.....	16
1.3 Seks hovedtema.....	16
2. Metode	19
2.1 Populasjon	19
2.2 Trekking av utvalg	20
2.3 Praktisk gjennomføring.....	21
2.4 Utforming av spørsmålene	21
2.5 Frafall og svarprosent.....	21
3. Frekvensrapport	25
3.1 Bonden og gårdsbruket	26
3.2 Økonomi og investeringer.....	30
3.3 Utsiktene og planene for gårdsbruket de neste årene.....	32
3.4 Spørsmål om hverdagen og jobben som bonde	37
3.5 Arbeidstidsbruk og areal	46
4. Utviklingstrekk 2002 - 2016.....	49
4.1 Bakgrunnsvariabler	49
4.2 Økonomi, investering og opprusting.....	51
4.3 Landbrukssamvirke/landbruksforvaltning	54
4.4 Arbeidshjelp fra arbeidsinnvandrere	57
Vedlegg: Spørreskjema	

Tabell-/spørsmålsliste

Tabell 1: Trendundersøkelsens representativitet	22
Spørsmål 1. Kjønn (n=1277)	25
Spørsmål 2. Alder (n=1262)	25
Spørsmål 3. Sivilstand (n=1265)	25
Spørsmål 4. Har du barn?* (n=1264)	25
Spørsmål 5. Vil du anbefale noen av barna å ta over bruket etter deg? (n=1151)	25
Spørsmål 6. Hvor mange barn bor i samme husstand som deg?	25
Spørsmål 7. Hva er din og din eventuelle samboer/ektefelles høyeste fullførte utdanning?	25
Spørsmål 8. Har du fullført landbruksfaglig utdanning på videregående skole, høyskole, universitet eller tilsvarende nivå? (n=1265)	25
Spørsmål 9. Har du vokst opp på et gårdsbruk eller på bygda for øvrig? (n=1274)	26
Spørsmål 10. Medlemskap i organisasjoner* (n=1238)	26
Spørsmål 11. Hvor stor betydning har følgende forhold for at du er gårdbruker?	26
Spørsmål 12. Tenker du på deg selv først og fremst som gårdbruker, eller er din yrkesidentitet mest knyttet til et annet yrke? (n=1267)	27
Spørsmål 13. Dersom du kunne velge fritt uten å ta økonomiske hensyn, hvilket av de følgende alternativene ville du foretrekke? (n=1255)	27
Spørsmål 14. Hvilket år overtok du hovedansvaret for driften av bruket? (n=1225) ..	27
Spørsmål 15. Hadde du eller din eventuelle ektefelle/samboer odelsrett til bruket? (n=1222)	27
Spørsmål 16. Er det du, ektefelle/samboer eller begge som eier bruket, eller forpakter du/dere bruket? (n=1216)	27
Spørsmål 17. Hvor ofte deltar samboer/ektefelle I disse aktivitetene/beslutningene? ..	27
Spørsmål 18. Ta stilling til følgende påstander når det gjelder ektefelles/samboers involvering i gårdsdrifta:	28

Spørsmål 19. Er gården en del av en melkesamdrift? (n=1259)	28
Spørsmål 20. Hvis du ikke inngår som del av en melkesamdrift: Hvor ofte samarbeider du med andre gårdbrukere om arbeidsoppgaver i tilknytning til gårdsdriften? (n=1140)	28
Spørsmål 21. Hvordan vil du beskrive standarden på brukets driftsbygninger? (n=1245)	28
Spørsmål 22. Hvordan vil du beskrive standarden på brukets maskinpark? (n=1251) 28	
Spørsmål 23. Driver du konvensjonell eller økologisk produksjon? (n=1233)	28
Spørsmål 24. Hvis du ikke driver økologisk i dag: Har du planer om å legge om driften helt eller delvis til økologisk produksjon i løpet av de neste fem årene? (n=1144).....	29
Spørsmål 25. Hvordan vurderer du kompetansen du/dere har på gårdsbruket innenfor følgende områder?	29
Spørsmål 26. I hvilken grad mener du at du som næringsutøver får dekket dine behov for faglig oppdatering? (n=1260)	29
Spørsmål 27. Har du betalt for rådgivning til gårdsdrifta i 2015? (n=1240)	29
Spørsmål 28. Hvordan vurderer du rådgivningen du har betalt for innenfor følgende områder?	29
Spørsmål 29. Hvor viktig er hver av de kildene som er nevnt nedenfor for deg når det gjelder å få ny kunnskap i gårdsdrifta?.....	30
Spørsmål 30. Har det økonomiske resultatet fra gårdsdriften endret seg i positiv eller negativ retning de siste fem årene? (n=1264).....	30
Spørsmål 31. Tror du at det økonomiske resultatet fra gårdsdriften vil endre seg i positiv eller negativ retning de neste fem årene? (n=1265)	30
Spørsmål 32. Har husstandens totale økonomiske situasjon endret seg i positiv eller negativ retning de siste fem årene? (n=1260).....	30
Spørsmål 33. Tror du at husstandens totale økonomiske situasjon vil endre seg i positiv eller negativ retning i løpet av de neste fem årene? (n=1263)	31
Spørsmål 34. Har det i løpet av det siste året hendt at husstanden har hatt vansker med å klare de løpende utgifter til mat, transport, bolig og lignende? (n=1268).....	31
Spørsmål 35. Hvor stor var husstandens samlede netto næringsinntekt fra jord- og skogbruket i 2015? (n=1231).....	31

Spørsmål 36. Hvor stor var husstandens samlede nettoinntekt i 2015? (Ta med alle inntekter fra arbeid på og utenfor gårdsbruket, også eventuelle trygde- og pensjonsinntekter) (n=1240).....	31
Spørsmål 37. Hvor stor andel av husstandens samlede nettoinntekt kom fra gårdsdriften i 2015? (n=1219)	32
Spørsmål 38. Hvordan vurderer du den samlede gjelden på gårdsbruket sett i forhold til omfanget av drifta på bruket i dag? (n=1265)	32
Spørsmål 39. Hvor mye er det investert i bygninger, maskiner og annet (f.eks. besetning, veier, hestebane) i løpet av de siste 5 årene?.....	32
Spørsmål 40. Hvor sannsynlig er det at det blir foretatt større investeringer i gårdens driftsbygninger de neste fem årene? (n=1266)	32
Spørsmål 41. Hvilket år ble driftsbygningen som er mest sentral i produksjonen på bruket bygget og når ble det eventuelt sist vesentlig ombygget/rehabilitert?	32
Spørsmål 42. Regner du med at det vil skje opp- eller nedrustning i maskin- og redskapsparken som bruket disponerer i løpet av de neste fem årene? (n=1259).....	32
Spørsmål 43. Regner du med at det i løpet av de neste fem årene vil skje endringer i arealet dyrka mark som bruket disponerer? Ta også med leid jord, og eventuelt kjøp av jord. (n=1261).....	33
Spørsmål 44. Planlegger du investeringer i grøftesystem/drenering i løpet av de neste fem årene? (n=1250).....	33
Spørsmål 45. Hvor sannsynlig er det at det skjer endringer i brukets produksjonstype (oppstart/nedlegging av husdyr-/planteproduksjon) de neste fem årene? (n=1265)	33
Spørsmål 46. Hvilke endringer i valg av produksjoner på bruket vil mest sannsynlig skje?*(Sett flere eller ingen kryss). (n=459)	33
Spørsmål 47. Hva er den viktigste produksjonen på gårdsbruket? (n=1134)	33
Spørsmål 48 A. Andel som driver med produksjonen* (n=1255)	34
Spørsmål 48 B. For de produksjoner som du driver med vil vi at du skal oppgi hvordan du ser for deg utviklingen i produksjonen fremover.	34
Spørsmål 49 og 50. Hvor sannsynlig er det at det vil skje en produksjonsøkning i....	35
Spørsmål 51. Hvor enig eller uenig er du i hver av påstandene som er nevnt nedenfor?	35

Spørsmål 52. Hvilke av de følgende mulige utviklingstrekk vil være sannsynlige for deg/ditt gårdsbruk de neste fem årene? (n=1151)	36
Spørsmål 53. Hvilket av følgende alternativer regner du med er mest sannsynlig for ditt gårdsbruk om tyve år? (n=1166)	36
Spørsmål 54. Tror du at noen i familien (slekta) kommer til å ta over gården etter deg? (n=1250)	36
Spørsmål 55. Hva er den mest avgjørende faktoren for at ingen vil ta over? Ta utgangspunkt i den personen som har første odell til bruket. (n=212).....	36
Spørsmål 56. Nedenfor følger noen påstander om ferie, fritid og sosial kontakt. Vi vil at du for hver av påstandene krysser av for om du er helt uenig, både- og, delvis enig eller helt enig.	37
Spørsmål 57. Hvor tilfreds er du med følgende forhold? Merk av på skalaen fra 1 (svært utilfreds) til 10 (svært tilfreds).	37
Spørsmål 58. Har du i løpet av de siste 6 månedene	37
Spørsmål 59. Hvordan er helsa di nå? (n=1254)	38
Spørsmål 60. I hvor stor grad har du vært plaget med noe av det som er nevnt nedenfor i løpet av de siste 14 dagene?	38
Spørsmål 61. Hvordan føler du at gårdbrukeryrket jevnt over blir verdsatt av ulike grupper? Merk av på skalaen fra 1 (svært lavt verdsatt) til 5 (svært høyt verdsatt).....	38
Spørsmål 62. Vi har også noen generelle utsagn om livet i bygd og by som vi vil at du skal angi i hvilken grad du er enig eller uenig i.	38
Spørsmål 63. Har du i løpet av de siste 10 årene mottatt støtte fra noen av de følgende tilskuddsordninger? (n=777)	39
Spørsmål 64. Vi skal nå fortsette med noen påstander om landbrukspolitikken. Hvor enig eller uenig er du i hver av påstandene under?	39
Spørsmål 65. Vi ønsker at du tar stilling til følgende påstander:	40
Spørsmål 66. Vi har også noen påstander om økologisk landbruk:	41
Spørsmål 67. Vi fortsetter nå med noen påstander om landbrukssamvirket:	41
Spørsmål 68. Mener du følgende faktorer vil ha en negativ eller positiv virkning for norsk landbruk?	41

Spørsmål 69. Mener du at det norske landbruket bør prioritere følgende oppgaver svakere, som i dag eller sterkere?	42
Spørsmål 70. Hvordan tror du følgende faktorer vil påvirke ditt bruk de neste ti årene?	42
Spørsmål 71. I hvilken grad tror du følgende forhold vil påvirke din produksjon de neste 5 årene?	43
Spørsmål 72. Hvor opptatt er du av klimadebatten? (n=1259)	43
Spørsmål 73. Dersom en ved hjelp av genteknologi kan få en mer miljøvennlig landbruksproduksjon, hvordan ville du forholdt deg til å ta denne teknologien i bruk? (n=1253)	43
Spørsmål 74. Har du hatt sau på beite i løpet av 2015? (n=1231)	43
Spørsmål 75. Hvor stor betydning har følgende problemer knytta til beitebruk for din produksjon?	43
Spørsmål 76. Hvordan ser du for deg at det vil drives beitebruk på ditt bruk om fem år? (n=488)	44
Spørsmål 77. Driver du eller din ektefelle/samboer med annen næringsvirksomhet med utgangspunkt i brukets ressurser og når startet dere opp virksomheten?	44
Spørsmål 78. Hvor stor var netto næringsinntekt fra denne virksomheten i 2015? (n=836)	44
Spørsmål 79. Ble det drevet ”Inn på tunet”-aktiviteter som næring på bruket? (n=1248)	44
Spørsmål 80. Hvis du driver med annen næringsvirksomhet på bruket: Hvor stor betydning har følgende forhold for at du/dere valgte å starte med ny næringsvirksomhet med utgangspunkt i brukets ressurser?	45
Spørsmål 81. Hvilken betydning har inntektene fra annen næringsvirksomhet med utgangspunkt i brukets ressurser? (n=1083)	45
Spørsmål 82. I hvilket omfang vil du i fremtiden drive med annen næringsvirksomhet enn tradisjonelt jord- og skogbruk? (n=1168)	45
Spørsmål 83. Hvor mye arbeid la du selv, din eventuelle ektefelle/partner og andre ned i gårdsdriften i løpet av 2015?	46
Spørsmål 84. Hvor mange timer lønnsarbeid utenom gårdsdriften hadde du og din eventuelle ektefelle/samboer i løpet av 2015?	46

Spørsmål 85. Hadde du i løpet av 2015 arbeidshjelp av arbeidsinnvandrere på gårdsbruket? (n=1266).....	46
Spørsmål 86. Hvor mange arbeidsinnvandrere hadde du hjelp av i løpet av 2015?	46
Spørsmål 87. Hvor lenge oppholdt arbeidsinnvandlerne seg på gården – i gjennomsnitt?	46
Spørsmål 88. Hvor stort produktivt jordbruksareal eies av bruket? (n=1267).....	46
Spørsmål 89. Hvor stort produktivt jordbruksareal drives av bruket? (n=1268)	46
Spørsmål 90. Hvor mange bruk leier du jordbruksareal fra? Skriv inn antall: (n=1175)	47
Spørsmål 91. Hvor lang kjørevei er det fra tunet på hovedbruket/driftssenteret til det jordstykket som ligger lengst unna? (n=1175 / n=1174).....	47
Spørsmål 92. Hvor stort produktivt skogsareal eies av bruket? (n=1219).....	47
Spørsmål 93. Hvis du har melkekvote for kumelk, hvor stor er denne? (n=522)	47
Spørsmål 94. Har du planer om å kjøpe eller selge melkekvote i løpet av de neste to årene? (n=767).....	47
Spørsmål 95. Har du melkerobot? (n=796)	47
Spørsmål 96. Dersom det var stortingsvalg i morgen, hvilket parti ville du stemme på? (n=1255)	47
Spørsmål 97. Er du for eller mot.....	47

Figurliste

- Figur 1: Alder i antall år. Gjennomsnittsalder blant norske bønder. Utvikling fra 2002 til 2016.49
- Figur 2: Andel bønder med landbruksutdanning fra videregående skole, og med landbruksutdanning fra høyskole eller universitet. Utvikling fra 2002 til 2016. Prosent.50
- Figur 3: Andel bønder som er for eller imot EU-medlemskap. Utvikling fra 2002 til 2016. Prosent.50
- Figur 4: Andel bønder som mener det økonomiske resultatet fra gårdsdriften har endret seg i positiv retning, negativ retning, eller ikke endret seg, de siste fem årene. Utvikling fra 2002 til 2016. Prosent.51
- Figur 5: Tilfredshet med inntekt fra gårdsdriften og økonomien i husholdet. Andel som svarer fra 6 til 10 på en skala der 1=svært utilfreds og 10=svært tilfreds. Utvikling fra 2002 til 2016. Prosent.51
- Figur 6: Andel bønder som tror økonomien i gårdsdriften vil endre seg i positiv retning de neste fem årene. Utvikling fra 2002 til 2016. Prosent.52
- Figur 7: Andel bønder som tror husstandens totale økonomiske situasjon vil endre seg i positiv eller negativ retning de neste fem årene. De øvrige har svart «ingen endring» eller «vet ikke». Utvikling fra 2002 til 2016. Prosent.52
- Figur 8: Andel bønder som ser det som ganske eller svært sannsynlig at de vil foreta større investeringer i driftsbygninger de neste fem årene. Utvikling fra 2002 til 2016. Prosent.53
- Figur 9: Andel bønder som regner med at det vil skje en viss eller betydelig opprustning i maskin- og redskapsparken som bruket disponerer i løpet av de neste fem årene. Utvikling fra 2002 til 2016. Prosent.53
- Figur 10: Andel som har svart at de er enig (helt og delvis enig er slått sammen) i påstanden: «Bøndene kan best fremme sine interesser ved å stå sammen i samvirkeorganisasjoner». Utvikling fra 2002 til 2016. Prosent.54
- Figur 11: Andel som har svart at de er enig (helt og delvis enig er slått sammen) i påstanden: «Det er for mange offentlige reguleringer i landbruket». Utvikling fra 2002 til 2016. Prosent.55

Figur 12: Andel som har svart at de er enig (helt og delvis enig er slått sammen) i påstanden: «Med dagens utvikling blir samvirkeorganisasjonene avleggs». Utvikling fra 2002 til 2016. Prosent.	55
Figur 13: Andel som er enig i at de får god hjelp fra landbruksforvaltningen. Utvikling fra 2002 til 2016. Prosent.	56
Figur 14: Andel bønder som i løpet av det forrige året hadde arbeidshjelp av arbeidsinnvandrere på gårdsbruket. Utvikling fra 2004 til 2016. Prosent.....	57
Figur 15: Andel bønder som i løpet av det forrige året (2015) hadde arbeidshjelp av arbeidsinnvandrere på gårdsbruket fordelt på fylker. Prosent.....	57

1. Undersøkelsens formål og profil

Trender i norsk landbruk (Trendundersøkelsen) er en spørreundersøkelse blant norske gårdbrukere. Undersøkelsen gjennomføres av Norsk senter for bygdeforskning (Bygdeforskning) og er en del av Bygdeforsknings strategiske instituttsatsing (SIS) *Landbruk og bønder i endring – mellom økonomi, politiske skift og grønne trender*. Trendundersøkelsen finansieres derfor av Bygdeforskning. I tillegg er det blitt trukket fylkesvise ekstrautvalg som er finansiert av de respektive fylker. Undersøkelsen repliseres hvert annet år, slik at man fra 2002 har fått etablert en database som gir informasjon om utviklingen innen landbruket over tid. Årets undersøkelse er den åttende i rekken.

1.1 Formål

Formålet med undersøkelsen er tredelt. *For det første* ønsker vi å bidra til den generelle kunnskapsproduksjonen om norsk landbruk. Landbruket er generelt sett godt kartlagt som næring, i statistisk forstand, men likevel er det fortsatt en rekke felt der man mangler gode data. Dette gjelder spesielt ulike sosiokulturelle forhold innen landbruket. Det må understrekes at Trendundersøkelsen er en supplerende undersøkelse til eksisterende statistikkproduksjon om det norske landbruket (Statistisk sentralbyrå, NIBIO og flere). I den grad likelydende tema er dekket opp i Trendundersøkelsen og andre institusjoners undersøkelser, skyldes dette enten behovet for hyppigere tidsserier eller et annet ønske om metodisk validering av enkeltspørsmål.

For det andre ønsker Bygdeforskning å etablere en ressursdatabase om landbruket innenfor våre prioriterte forskningsområder. En slik database vil ligge til grunn for det løpende forskningsarbeidet ved senteret, blant annet som utgangspunkt for foredrag og kronikker. Videre vil Trendundersøkelsen bidra til å identifisere nye problemstillinger innen landbruksforskningen.

For det tredje vil databasen gi et godt kunnskapsbasert utgangspunkt for Bygdeforsknings bidrag til den løpende, offentlige landbruksdebatten. Ved å inkludere spørsmål utover deskriptiv landbruksstatistikk over lang tid (første undersøkelsen ble gjennomført i 2002), bidrar *Trender i norsk landbruk* til at Bygdeforskning har oppdatert kunnskap, analyser og ideer om og for norsk landbruk fra perspektiv og problemstillinger som pr i dag ikke nødvendigvis dekkes inn av primærnæringsprogrammer i Forskningsrådet. Dette er problemstillinger som ikke har tidsavgrenset relevans, og som det er viktig at Bygdeforskning vedlikeholder og videreutvikler sin forskningskompetanse på.

Trendundersøkelsen fungerer i tillegg som en del av NTNUs forskerutdanning ved at flere masteroppgaver i sosiologi er fundert på Trenddata, og benyttes også i doktoravhandlinger.

1.2 Undersøkelsens profil

Vi har lagt vekt på å rendyrke spesielt tre innfallsvinkler som tidligere bare i mindre grad er dekket opp av andre statistikkprodusenter.

1. *Sosiokulturelle sider ved landbruket.* De mer rendyrkede økonomiske og strukturelle aspektene ved landbruket synes allerede å være godt dekket opp i den eksisterende statistikkproduksjonen.
2. *Nåtid og framtid.* Vi ønsker å få kunnskap om den nåværende situasjonen samtidig som vi ønsker å få informasjon om hva bøndene mener vil skje i tiden framover med tanke på for eksempel konkrete investeringsplaner, og hvilken retning de tror utviklingen vil ta.
3. Vi har også valgt å prioritere en *subjektiv innfallsvinkel* fremfor mer objektive indikatorer. Vi fokuserer på hva bøndene, som de mest sentrale aktørene i norsk landbruk tenker, mener og planlegger. Dette kan så kobles sammen med mer klassiske data om produksjonstype, størrelse på bruket osv.

1.3 Seks hovedtema

Grovt sett består undersøkelsen av seks hovedtema:

1. *Demografi.* Denne delen består blant annet av bakgrunnsvariabler som kjønn, alder, sivilstand, tidspunkt for overtakelse av gårdsdrift, inntekt, produksjonsformer, økonomi og partipreferanser.
2. *Gårdsbruket og gårdsdrifta.* Dette innebærer blant annet arbeidsmengde på gårdsbruket, organisering av arbeidet, arbeidsdeling mellom eventuelle familiemedlemmer og bruk av ansatte/avløser, kompetanse, standard på bygninger og maskiner, medlemskap i ulike faglag og yrkesidentitet.
3. *Landbrukspolitiske synspunkt og standpunkt.* Eksempler her er holdninger til landbrukssamvirke, genteknologi, rovdyr, EU og generell partipreferanse.
4. *Konkrete planer og tanker om framtida.* Dette gjelder både personlig og profesjonelt knyttet til jobben som gårdbruker, og tanker knyttet til overtakelse og generasjonsskifte.

5. *Bondens hverdag*. Dette omfatter blant annet tilfredshet knyttet til vennekontakt og egen helse, vurdering av sitt eget lokalsamfunn og om man er ensom som gårdbruker eller ikke.
6. *Annen næringsaktivitet og tjenesteyting*. Det vil si ulike typer næringsaktivitet ved siden av gårdsdrifta og omfang og betydning av disse.

2. Metode

Vi gjør her kort rede for de viktigste metodiske forholdene knyttet til undersøkelsen.

2.1 Populasjon

Målgruppen for undersøkelsen er norske gårdbrukere. Denne gruppen (populasjonen) blir i Trendundersøkelsen definert som alle personer i Norge som er hoveddrivere på gårdsbruk med et dyrka areal på minst 5 daa. En slik definisjon av populasjonen samsvarer med spørreundersøkelsen fra Statistisk sentralbyrå (SSB), Levekårsundersøkelsen blant landbruksbefolkningen fra 2002 (Vågane 2002¹), men med ett unntak: For gårdsbruk med dyrket areal mellom 5 og 20 dekar, var det i SSBs undersøkelse kun de som drev husdyrproduksjon som ble definert inn i populasjonen. Dette innebærer at Trendundersøkelsen har valgt en bredere definisjon av landbruksbefolkningen sammenlignet med SSB når vi inkluderer alle gårdbrukere med minst 5 daa jordbruksareal uavhengig av om de har husdyrproduksjon eller ikke. Det finnes bønder med mindre enn 20 daa som ikke driver husdyrproduksjon, men som for eksempel kan ha arealkrevende frukt og grønnsaksproduksjon og dermed drive en betydelig landbruksproduksjon på et lite areal. Ved å inkludere alle med et jordbruksareal på minst 5 daa får vi et mer representativt og korrekt bilde av landbruksbefolkningen i Norge.

Defineringen av populasjonen for Trendundersøkelsen er i tråd med vår vektlegging av *gårdbrukeren og gårdbrukerfamilien* framfor landbruksnæringen som sådan. I tråd med dette utelates gårdsbruk som drives av andre enn enkeltpersonforetak, hvilket vil si aksjeselskap, samvirkeforetak, kommunale foretak og stiftelser. Det kan derfor innvendes at undersøkelsen ikke dekker landbruksnæringen i sin helhet, men dette avviker er foreløpig lite da det ennå er relativt få gårdsbruk som ikke drives av enkeltpersonforetak. SSB oppgir i sin statistikk over strukturen i jordbruket at det i 2015 var 39 629 enkeltpersonforetak av i alt 41 846 jordbruksbedrifter i Norge. Med denne avgrensningen i foretaksformer er heller ikke samdrifter organisert som samvirkeforetak med i undersøkelsen. Det er *deltakerne* i samdriftene, når disse har søkt om produksjonstillegg til eget gårdsbruk, som er med i utvalget.

¹ Vågane, L. (2002): *Levekårsundersøkelsen blant landbruksbefolkningen 2002. Dokumentasjonsnotat*. Notater. Statistisk sentralbyrå, Oslo.

Når det gjelder alder er det ikke gjort avgrensninger i utvalget. Det er sjelden at personer yngre enn 18 år driver gårdsbruk. Noen øvre aldergrense er heller ikke satt. Mange bønder som ikke har noen til å overta, driver gjerne landbruksproduksjon til langt inn i pensjonsalderen, og dette er en gruppe det er viktig å få informasjon om.

Undersøkelsen vil ha en sterk overvekt av mannlige informanter ettersom den store majoriteten av registrerte hoveddrivere er menn. Dette kan også føre til at andre personer i familien ikke får anledning til å svare på spørreskjemaet, for eksempel partner, foreldre eller barn, kan være den personen som utfører mesteparten av arbeidet og dermed er like mye gårdbruker som registrert hoveddriver.

2.2 Trekking av utvalg

Utvalget for Trendundersøkelsen 2016 er trukket fra Produsentregisteret, som i dette henseende er samsvarende med Landbruksregisteret. Dette er et register over alle registrerte landbruksforetak

- som driver landbruksdrift og som søker om produksjonstilskudd til et gårdsbruk,
- eller som registreres gjennom et av de andre tilknyttede registrene, for eksempel i forbindelse med omsetning av jordbruksprodukter.

I 2015 ble det registrert 41 846 landbruksforetak. En del av disse brukene lukes ut på grunn av hva som blir definert som populasjonen i denne undersøkelsen:

- mindre enn 5 daa
- samdrifter
- bruk som ikke er registrert som enkeltpersonforetak

Vi kan ellers nevne at «hovedbruker» i Produsentregisteret er definert som den personen som underskriver søknaden om produksjonstilskudd. I følgebrevet til vår spørreundersøkelse, ble det for øvrig presisert at det er «hoveddriver», altså den som utfører mesteparten av arbeidet på gården, som skal fylle ut spørreskjemaet. Dette vil til dels korrigere feil som skyldes at spørreskjemaet adresseres til andre enn den som er den faktiske hoveddriveren av gårdsbruket.

Fra populasjonen ble det trukket et tilfeldig utvalg på 3200 respondenter som utgjør undersøkelsens bruttoutvalg.

2.3 Praktisk gjennomføring

Analyseinstituttet Sentio research AS stod for den praktiske gjennomføringen av datainnsamlingen. Spørreskjemaet ble sendt ut 5. februar 2016, med påfølgende puring etter 3 uker. Respondentene hadde mulighet til å svare på tilsendt papirskjema og returnere i vedlagt svarkonvolutt, eller de kunne svare elektronisk via internett ved å logge seg på undersøkelsen med brukernavn og passord oppgitt i følgebrevet.

Returnerte spørreskjema ble automatisk skannet, med påfølgende manuell kvalitetssikring av Sentio Research AS.

2.4 Utforming av spørsmålene

Spørsmålene i spørreskjemaet er utarbeidet av Bygdeforskning og bygger videre på spørreskjemaene fra Trendundersøkelsen i de foregående årene. Det at man på nasjonalt nivå har et datamateriale for flere år med stort sett likelydende spørsmål gjør det mulig å analysere utviklingstrender over tid. Verdien av dette gjør at påfølgende spørreskjema så langt som mulig følger samme mal, men med revideringer som gjør undersøkelsen relevant for dagsaktuelle problemstillinger. I tillegg har det i hver undersøkelse vært med spørsmål som ikke har blitt gjentatt, men som var satt inn for å belyse tema innenfor landbruket som på det tidspunktet ble ansett som interessante.

2.5 Frafall og svarprosent

Av bruttoutvalget på 3200 bønder, ble 1118 skjema returnert, mens 162 bønder valgte å besvare undersøkelsen på web. Dette gir et nettoutvalg på 1280 respondenter, og en svarprosent på 41². Dette anser vi som en tilfredsstillende høy svarprosent selv om andelen har vært noe høyere ved tidligere Trendundersøkelser. Det sentrale spørsmålet er likevel om frafallet er systematisk eller om frafallet er tilfeldig fordelt, og at nettoutvalget da kan gi et representativt bilde av den norske landbruksbefolkningen. Det kan vi vurdere ved å sammenligne fordelingen på noen spørsmål i Trendundersøkelsen med populasjonsdata i statistikken for landbruket hos Statistisk Sentralbyrå (SSB). Denne sammenligningen er basert på tilgjengelige tall fra SSB og svarfordelingen på

² Svarprosenten ble på 41% etter justering av bruttoutvalget i forhold til skjema som ble returnert blankt av ulike årsaker (nedlagte bruk mm.)

spørsmål i Trendundersøkelsen 2016. Tallene fra SSB er stort sett basert på jordbruksbedrifter i alt, mens tallene fra Trendundersøkelsen 2016 er basert på enkeltpersonforetak. En forutsetning bak denne sammenligningen er derfor at de jordbruksbedriftene som ikke er enkeltpersonforetak heller ikke på en systematisk måte skiller seg fra populasjonen. Dette er noe man må ta til etterretning i samband med sammenligningen.

Tabell 1: Trendundersøkelsens representativitet. Sammenligning av utvalg i Trendundersøkelsen 2016 med statistikk for populasjonen hentet fra SSB

	SSB 2015	Trendundersøkelsen 2016
Andel kvinner	15,3	16,1
Gj.snitt alder	51,0	53,7
Fylkesvis fordeling		
Østfold	5,6	6,6
Oslo/Akershus	5,2	6,3
Hedmark	8,3	8,4
Oppland	11,7	12,0
Buskerud	5,7	4,7
Vestfold	3,7	3,8
Telemark	3,7	4,1
Aust-Agder	1,8	1,8
Vest-Agder	2,8	2,3
Rogaland	10,9	7,4
Hordaland	7,8	7,5
Sogn og Fjordane	7,5	6,4
Møre og Romsdal	6,7	6,4
Sør-Trøndelag	7,4	6,3
Nord-Trøndelag	8,0	8,1
Nordland	5,5	5,2
Troms	2,4	2,0
Finnmark	0,8	0,7
Produksjon		
Bruk med korn	26,9	32,0
Bruk med sau	34,4	31,3
Bruk med melkeproduksjon	30,9	27
Bruk med svin	5,3	5,2

Når det gjelder fordeling etter *kjønn* viser SSB sin oversikt at kvinneandelen blant personlige brukere utgjør 15,3%. I Trendundersøkelsen for 2016 er kvinneandelen 16,1%.

Gjennomsnittsalderen for alle personlige brukere hos SSB er 51 år. I Trendundersøkelsen for 2016 er gjennomsnittsalderen 53,7 år. Med andre ord er gjennomsnittsalderen i Trendundersøkelsen noe høyere enn i populasjonstallene fra SSB.

I tabellen framgår også den *fylkesvise fordelingen* henholdsvis i SSBs statistikk og i Trendundersøkelsens utvalg. Som vi ser så følger den fylkesvise fordelingen i Trendundersøkelsen noe av den samme fordelingen som den fylkesvise fordelingen i statistikken hos SSB.

Når det gjelder *produksjon*, er det største avviket på korn. Dette kan skyldes at operasjonaliseringen av korn avviker noe mellom SSB og Trendundersøkelsen.

Vi kan vanskelig se noen store og systematiske konsekvenser av de avvikene fra populasjonen som er avdekket. Kjennskap til avvikene er imidlertid nyttig og kan tas inn i vurderingen av resultater fra individuelle analyser. Som generell konklusjon vurderer vi at Trendundersøkelsen gir en god representasjon av norske bønder og gårdsbruk.

3. Frekvensrapport

I dette kapitelet rapporteres beskrivende statistikk for samtlige variabler i Trendundersøkelsen 2016. Kategoriske variabler presenteres med prosentfordeling i kategoriene, mens kontinuerlige variabler presenteres med gjennomsnittlige verdier. Prosentfordelinger i kategoriene hvor kun ett svaralternativ er mulig, er det alltid 100 % til sammen, og tilsynelatende avvik fra dette skyldes avrunding av desimaler. Spørsmål der flere kryss er mulig, er merket med *. Tabellene følger samme rekkefølge som spørsmålene i spørreskjemaet og er nummerert tilsvarende.

Spørsmål 1. Kjønn (n=1277)

	Prosent
Mann	84
Kvinne	16
Totalt	100

Spørsmål 2. Alder (n=1262)

	Gjennomsnitt
Hvilket år er du født? Skriv inn årstall med fire siffer:	1962,3

Spørsmål 3. Sivilstand (n=1265)

	Prosent
Gift	66
Samboende	17
Skilt/separert	4
Enke/enkemann	2
Enslig	11
Totalt	100

Spørsmål 4. Har du barn? * (n=1264)

	Prosent
Nei	14
Ja, med min nåværende partner	71
Ja, fra tidligere forhold	18

Spørsmål 5. Vil du anbefale noen av barna å ta over bruket etter deg? (n=1151)

	Prosent
Ja	63
Nei	10
Vet ikke	26
Totalt	100

Spørsmål 6. Hvor mange barn bor i samme husstand som deg?

	Gjennomsnitt	n
Antall under 18 år:	1,0	939
Antall over 18 år:	0,5	777

Spørsmål 7. Hva er din og din eventuelle samboer/ektefelles høyeste fullførte utdanning?

	Bonden (n=1259)	Partner (n=1044)
Grunnskole eller tilsvarende	9	8
Videregående skole (yrkes-/landbruksfag)	44	26
Videregående skole (allmennfag/gymnas)	14	22
Universitet/høyskole inntil 4 år	19	27
Universitet/høyskole over 4 år	14	17
Totalt	100	100

Spørsmål 8. Har du fullført landbruksfaglig utdanning på videregående skole, høyskole, universitet eller tilsvarende nivå? (n=1265)

	Prosent
Nei	52
Ja, på videregående skole	40
Ja, på universitet/høyskole	8
Totalt	100

Spørsmål 9. Har du vokst opp på et gårdsbruk eller på bygda for øvrig? (n=1274)

	Prosent
Ja, jeg har vokst opp på dette gårdsbruket	71
Ja, jeg har vokst opp på et gårdsbruk	12
Ja, jeg har vokst opp på bygda, men ikke på et gårdsbruk	10
Nei, jeg har bodd på bygda bare i mindre deler av min oppvekst	1
Nei, jeg har ikke vokst opp på bygda	5
Totalt	100

Spørsmål 10. Medlemskap i organisasjoner* (n=1238)

	Prosent
Norsk Bonde- og Småbrukarlag	13
Norges Bondelag	61
Norsk landbruksrådgiving	48
Norsk landbruksrådgiving HMS	32
Felleskjøpet	84
Nortura	55
Tine	31
Gartnerhallen	3
Norges Skogeierforbund	41
Privat skogeierforbund	8
Norsvin	4
GENO	26
Landkreditt	19
Bondens marked	1
TYR	6
Norsk Sau og Geit	23

3.1 Bonden og gårdsbruket

Spørsmål 11. Hvor stor betydning har følgende forhold for at du er gårdbruker?

	n	Stor betydning	Noe betydning	Liten betydning	Ingen betydning	Totalt
Landbruksinteresse	1246	68	27	3	1	100
Ønske om å være selvstendig	1210	47	36	13	4	100
Interesse for et liv på bygda	1228	55	36	7	2	100
Føler det som en plikt å drive gården videre	1205	26	35	24	15	100
Gårdsdriften gir gode inntektsmuligheter	1213	12	37	35	16	100
Hadde ikke andre jobbmuligheter da jeg tok over gården	1177	3	6	17	74	100
Har ikke andre jobbmuligheter i dag	1191	7	8	16	69	100
Ektefelle/samboer har ønske om å drive gård	1126	13	20	20	47	100
Bidra med noe positivt til samfunnet	1202	36	43	13	8	100
Gårdsdriften gir en god ramme for egne barns oppvekstmiljø	1164	51	33	7	8	100

Spørsmål 12. Tenker du på deg selv først og fremst som gårdbruker, eller er din yrkesidentitet mest knyttet til et annet yrke? (n=1267)

	Prosent
Gårdbruker	47
Annet yrke	20
Vet ikke	1
Begge deler	32
Totalt	100

Spørsmål 13. Dersom du kunne velge fritt uten å ta økonomiske hensyn, hvilket av de følgende alternativene ville du foretrekke? (n=1255)

	Prosent
Gårdsdrift på heltid	60
Deltidsarbeid ved siden av gårdsdriften	23
Heltidsarbeid ved siden av gårdsdriften	8
Heltidsarbeid uten gårdsdrift	5
Vet ikke	4
Totalt	100

Spørsmål 14. Hvilket år overtok du hovedansvaret for driften av bruket? (n=1225)

	Gjennomsnitt
Årstall	1993,9

Spørsmål 15. Hadde du eller din eventuelle ektefelle/samboer odelsrett til bruket? (n=1222)

	Prosent
Nei	22
Ja, jeg (var første odelsberettigede)	52
Ja, jeg (men var ikke første odelsberettigede)	20
Ja, min ektefelle/samboer (var første odelsberettigede)	4
Ja, min ektefelle/samboer (men var ikke første odelsberettigede)	2
Totalt	100

Spørsmål 16. Er det du, ektefelle/samboer eller begge som eier bruket, eller forpakter du/dere bruket? (n=1216)

	Prosent
Bruket eies av meg	59
Bruket eies av min ektefelle/samboer	4
Bruket eies av meg og min ektefelle/samboer i fellesskap	34
Jeg/vi forpakter/leier bruket	2
Jeg/vi driver bruket på vegne av eier i nærmeste familie	1
Annet	0
Totalt	100

Spørsmål 17. SKAL KUN BESVARES AV DE SOM HAR EKTEFELLE/SAMBOER: Hvor ofte deltar samboer/ektefelle i disse aktivitetene/beslutningene?

	N	Aldri	Sjelden	Av og til	Ofte	Alltid	Totalt
Daglige beslutninger og ledelse av gårdsarbeidet	1043	13	23	24	21	19	100
Praktisk arbeid i gårdsdrifta	1047	10	23	28	21	17	100
Løpende produksjonsplanlegging og rapportering	1030	26	26	17	14	16	100
Kontakt med veiledningsapparatet (landbruksfaglig rådgivning)	1022	39	26	17	9	10	100
Kontakt med regnskapskontor	1030	37	24	17	10	12	100
Langsiktig planlegging og investeringsbeslutninger	1035	13	18	22	22	25	100
Føring av regnskap	1031	55	15	9	7	15	100

Spørsmål 18. SKAL KUN BESVARES AV DE SOM HAR EKTEFELLE/SAMBOER: Ta stilling til følgende påstander når det gjelder ektefelles/samboers involvering i gårdsdrifta:

	n	Helt uenig	Delvis uenig	Både og	Delvis enig	Helt enig	Totalt
Den er viktig for min trivsel som bonde	1049	6	5	17	23	49	100
Den er viktig for å ta gode beslutninger om gårdsdrifta	1031	8	8	16	27	41	100
Den er avgjørende for at jeg er bonde i dag	1028	21	11	19	20	29	100
Samboer/ektefelle er tilstrekkelig involvert	1023	7	10	21	26	36	100
Jeg og ektefelle/samboer er likeverdige partnere i gårdsdrifta	1031	30	16	15	13	25	100
Ektefelle/samboers lønnsinntekt er med og finansierer gårdsdrifta/investeringer på gården	1029	45	10	14	11	19	100

Spørsmål 19. Er gården en del av en melkesamdrift? (n=1259)

	Prosent
Ja	5
Nei, men har konkrete planer om melkesamdrift	1
Nei	94
Totalt	100

Spørsmål 21. Hvordan vil du beskrive standarden på brukets driftsbygninger? (n=1245)

	Prosent
Meget god	16
God	33
Middels	37
Dårlig	11
Meget dårlig	3
Totalt	100

Spørsmål 20. Hvis du ikke inngår som del av en melkesamdrift: Hvor ofte samarbeider du med andre gårdbrukere om arbeidsoppgaver i tilknytning til gårdsdriften? (n=1140)

	Prosent
Ofte	9
Av og til	52
Aldri/så og si aldri	39
Totalt	100

Spørsmål 22. Hvordan vil du beskrive standarden på brukets maskinpark? (n=1251)

	Prosent
Meget god	16
God	38
Middels	36
Dårlig	8
Meget dårlig	1
Totalt	100

Spørsmål 23. Driver du konvensjonell eller økologisk produksjon? (n=1233)

	Prosent
Konvensjonell	92
Økologisk (inkludert i Debio-ordningen)	5
Begge deler/under omlegging	2
Totalt	100

Spørsmål 24. Hvis du ikke driver økologisk i dag: Har du planer om å legge om driften helt eller delvis til økologisk produksjon i løpet av de neste fem årene? (n=1144)

	Prosent
Ja	2
Nei	86
Vet ikke	12
Totalt	100

Spørsmål 25. Hvordan vurderer du kompetansen du/dere har på gårdsbruket innenfor følgende områder?

	n	Ikke relevant	Svært god	God	Tilstrøkkelig	Dårlig	Svært dårlig	Totalt
Planteproduksjon	1248	4	21	52	20	3	0	100
Husdyrhold	1233	16	35	37	8	3	1	100
Driftstekniske fag	1241	4	19	46	26	4	1	100
Økonomi	1258	0	28	48	21	3	0	100
Administrasjon og ledelse	1238	4	22	48	24	2	0	100
Markedsforståelse	1230	3	15	47	32	3	0	100
Data og IKT	1236	1	15	34	37	10	3	100
Skogsdrift	1233	13	12	33	31	9	2	100

Spørsmål 26. I hvilken grad mener du at du som næringsutøver får dekket dine behov for faglig oppdatering? (n=1260)

	Prosent
I stor grad	32
I noen grad	57
I liten grad	10
Ikke i det hele tatt	1
Totalt	100

Spørsmål 27. Har du betalt for rådgivning til gårdsdrifta i 2015? Her menes rådgivning utover det som er inkludert i eventuell medlemskontingent. (n=1240)

	Prosent
Nei (Gå til spørsmål 29)	66
1 - 4 999 kr	20
5 000 - 14 999 kr	10
15 000 kr eller mer	3
Totalt	100

Spørsmål 28. Hvordan vurderer du rådgivningen du har betalt for innenfor følgende områder?

	n	Ikke relevant	Svært god	God	Tilstrøkkelig	Dårlig	Svært dårlig	Totalt
Planteproduksjon	474	23	25	35	14	2	0	100
Husdyrhold	461	33	18	35	11	3	1	100
Driftstekniske fag	435	51	6	19	19	4	0	100
Økonomi	448	33	16	31	15	4	1	100
Administrasjon og ledelse	427	59	3	17	16	4	0	100
Markedsforståelse	425	62	2	14	16	5	0	100
Data og IKT	425	62	2	10	20	5	1	100
Skogsdrift	422	60	3	13	16	5	2	100

Spørsmål 29. Hvor viktig er hver av de kildene som er nevnt nedenfor for deg når det gjelder å få ny kunnskap i gårdsdrifta?

	n	Svært viktig	Ganske viktig	Litt viktig	Ikke viktig	Bruker ikke denne kilden	Totalt
Andre bønder i nærheten av der du bor	1235	24	39	27	7	3	100
Andre bønder i andre deler av landet	1178	5	19	43	21	13	100
Fagtidsskrifter/-aviser	1226	15	50	29	4	2	100
Internett	1208	18	45	27	5	5	100
Rådgivere knyttet til landbrukssamvirke	1203	11	33	31	11	14	100
Rådgivere i Norsk Landbruksrådgiving	1212	14	33	28	9	15	100
Leverandører av teknisk utstyr/maskiner	1209	7	28	44	14	7	100
Andre kilder	1039	4	17	40	15	23	100

3.2 Økonomi og investeringer

Spørsmål 30. Har det økonomiske resultatet fra gårdsdriften endret seg i positiv eller negativ retning de siste fem årene? (n=1264)

	Prosent
Endret seg i positiv retning	40
Ingen endring	29
Endret seg i negativ retning	26
Vet ikke	2
Bruket har vært i drift i mindre enn fem år	3
Totalt	100

Spørsmål 31. Tror du at det økonomiske resultatet fra gårdsdriften vil endre seg i positiv eller negativ retning de neste fem årene? (n=1265)

	Prosent
Endre seg i positiv retning	26
Ingen endring	29
Endre seg i negativ retning	32
Vet ikke	14
Totalt	100

Spørsmål 32. Har husstandens totale økonomiske situasjon endret seg i positiv eller negativ retning de siste fem årene? (n=1260)

	Prosent
Endret seg i positiv retning	53
Ingen endring	32
Endret seg i negativ retning	14
Vet ikke	2
Totalt	100

Spørsmål 33. Tror du at husstandens totale økonomiske situasjon vil endre seg i positiv eller negativ retning i løpet av de neste fem årene? (n=1263)

	Prosent
Endre seg i positiv retning	31
Ingen endring	38
Endre seg i negativ retning	16
Vet ikke	14
Totalt	100

Spørsmål 34. Har det i løpet av det siste året hendt at husstanden har hatt vansker med å klare de løpende utgifter til mat, transport, bolig og lignende? (n=1268)

	Prosent
Ja, ofte	1
Ja, av og til	5
Ja, en sjelden gang	13
Nei, aldri	81
Totalt	100

Spørsmål 35. Hvor stor var husstandens samlede netto næringsinntekt fra jord- og skogbruket i 2015? (n=1231)

	Prosent
Ingen inntekt / negativ inntekt	8
1-49 999 kroner	14
50 000-99 999 kroner	15
100 000-149 999 kroner	13
150 000-199 999 kroner	11
200 000-299 999 kroner	11
300 000-399 999 kroner	10
400 000-499 999 kroner	6
Over 500 000 kroner	11
Totalt	100

Spørsmål 36. Hvor stor var husstandens samlede nettoinntekt i 2015? (Ta med alle inntekter fra arbeid på og utenfor gårdsbruket, også eventuelle trygde- og pensjonsinntekter) (n=1240)

	Prosent
Under 99 999 kroner	2
100 000-199 999 kroner	3
200 000-299 999 kroner	6
300 000-399 999 kroner	9
400 000-499 999 kroner	13
500 000-599 999 kroner	13
600 000-699 999 kroner	12
700 000-799 999 kroner	12
800 000-899 999 kroner	9
900 000-999 999 kroner	6
Over 1 000 000 kroner	16
Totalt	100

Spørsmål 37. Hvor stor andel av husstandens samlede nettoinntekt kom fra gårdsdriften i 2015? (n=1219)

	Prosent
0 prosent	9
1 til 24 prosent	43
25 til 49 prosent	21
50 til 74 prosent	13
75 til 99 prosent	10
100 prosent	5
Totalt	100

Spørsmål 38. Hvordan vurderer du den samlede gjelden på gårdsbruket sett i forhold til omfanget av drifta på bruket i dag? (n=1265)

	Prosent
Alt for stor	3
Stor	15
Middels	28
Liten	30
Har ikke gjeld	24
Totalt	100

Spørsmål 39. Hvor mye er det investert i bygninger, maskiner og annet (f.eks. besetning, veier, hestebane) i løpet av de siste 5 årene?

	n	Under 100 000 kr	100 000 - 249 999 kr	250 000 - 749 999 kr	750 000 - 999 999 kr	1 000 000 - 2 999 999 kr	3 000 000 - 4 999 999 kr	5 000 000 eller mer	Totalt
Bygninger	1214	43	19	16	4	11	4	4	100
Maskiner	1233	25	20	33	10	9	1	0	100
Annet	952	55	21	13	4	5	1	1	100

Spørsmål 40. Hvor sannsynlig er det at det blir foretatt større investeringer i gårdens driftsbygninger de neste fem årene? (n=1266)

	Prosent
Svært sannsynlig	16
Ganske sannsynlig	22
Lite sannsynlig	47
Usannsynlig	15
Totalt	100

Spørsmål 41. Hvilket år ble driftsbygningen som er mest sentral i produksjonen på bruket bygget og når ble det eventuelt sist vesentlig ombygget/rehabiliteret?

	n	Gjennomsnitt
Driftsbygning	1232	1965,1
Vesentlig ombygging/rehabilitering	831	2002,8

3.3 Utsiktene og planene for gårdsbruket de neste årene

Spørsmål 42. Regner du med at det vil skje opp- eller nedrustning i maskin- og redskapsparken som bruket disponerer i løpet av de neste fem årene? (n=1259)

	Prosent
Det vil skje en betydelig opprustning	2
Det vil skje en viss opprustning	28
Maskin-/redskapsparken vil bli holdt omtrent på dagens nivå	59
Det vil skje salg, utrangering eller nedsliting i et visst omfang	5
Det vil skje salg, utrangering eller nedsliting i et betydelig omfang	1
Vet ikke	5
Totalt	100

Spørsmål 43. Regner du med at det i løpet av de neste fem årene vil skje endringer i arealet dyrka mark som bruket disponerer? Ta også med leid jord, og eventuelt kjøp av jord. (n=1261)

	Prosent
Nei	42
Usikkert, vanskelig å si	32
Tar sikte på å redusere arealet dyrka mark	3
Tar sikte på å øke arealet dyrka mark	23
Annet	1
Totalt	100

Spørsmål 44. Planlegger du investeringer i grøftesystem/drenering i løpet av de neste fem årene? (n=1250)

	Prosent
Ja, på eget areal	44
Ja, på leid areal	5
Nei	43
Eget og leid areal	8
Totalt	100

Spørsmål 45. Hvor sannsynlig er det at det skjer endringer i brukets produksjonstype (oppstart/nedlegging av husdyr-/planteproduksjon) de neste fem årene? (n=1265)

	Prosent
Svært sannsynlig	8
Ganske sannsynlig	13
Lite sannsynlig	55
Usannsynlig	24
Totalt	100

Spørsmål 46. Hvilke endringer i valg av produksjoner på bruket vil mest sannsynlig skje?* (Sett flere eller ingen kryss). (n=459)

	Prosent
Ny husdyrproduksjon vil bli startet	33
Eksisterende husdyrproduksjon vil bli nedlagt	35
Ny planteproduksjon vil bli startet	32
Eksisterende planteproduksjon vil bli nedlagt	14

Spørsmål 47. Hva er den viktigste produksjonen på gårdsbruket? (n=1134)

	Prosent
Melkeproduksjon	25
Husdyrhold	39
Kornproduksjon	20
Annen planteproduksjon, inklusive frukt og grønnsaker	8
Skog	3
Annen produksjon	4
Totalt	100

Spørsmål 48 A. Andel som driver med produksjonen* (n=1255)

	Prosent
Melk	27
Storfekjøtt	37
Sau	32
Svin	5
Fjørfe	4
Pels	0
Annen husdyrproduksjon	4
Korn	33
Grovfôr	54
Annen planteproduksjon	10
Skog	49
Annet	10

Spørsmål 48 B. For de produksjoner som du driver med vil vi at du skal oppgi hvordan du ser for deg utviklingen i produksjonen fremover.

	n	Øke produksjonen	Fortsetter som før	Nedgang i produksjonen	Legger ned produksjonen	Totalt
Melk	396	31	58	2	9	100
Storfekjøtt	489	33	56	5	6	100
Sau	429	32	58	7	4	100
Svin	108	13	77	4	6	100
Fjørfe	99	14	79	2	5	100
Pels	49	0	84	2	14	100
Annen husdyrproduksjon	90	13	77	7	3	100
Korn	434	17	72	7	3	100
Grovfôr	652	30	63	6	2	100
Annen planteproduksjon	167	34	57	4	4	100
Skog	597	14	78	8	1	100
Annet	167	25	68	5	1	100

Spørsmål 49 og 50. Hvor sannsynlig er det at det vil skje en produksjonsøkning i....

	n	Svært sannsynlig	Ganske sannsynlig	Lite sannsynlig	Usannsynlig	Totalt
planteproduksjonen i løpet av de neste fem årene som følge av..... ..nydyrkning?	1175	10	13	30	48	100
planteproduksjonen i løpet av de neste fem årene som følge av..... ..kjøp av dyrkajord?	1111	3	9	40	48	100
planteproduksjonen i løpet av de neste fem årene som følge av..... ..økt leie av dyrkajord?	1144	5	17	37	41	100
planteproduksjonen i løpet av de neste fem årene som følge av..... ..økte avlinger per dekar?	1168	8	34	37	22	100
husdyrproduksjonen i løpet av de neste fem årene som følge av..... ..økt antall dyr?	1104	17	16	32	36	100
husdyrproduksjonen i løpet av de neste fem årene som følge av..... ..økt produksjon per dyr?	1050	8	22	33	38	100
husdyrproduksjonen i løpet av de neste fem årene som følge av..... ..økt bruk av grovfôr?	1062	9	23	32	36	100
husdyrproduksjonen i løpet av de neste fem årene som følge av..... ..økt bruk av kraftfôr?	1046	3	10	44	43	100

Spørsmål 51. Hvor enig eller uenig er du i hver av påstandene som er nevnt nedenfor?

	n	Helt uenig	Delvis uenig	Både og	Delvis enig	Helt enig	Totalt
Økt produksjon er ikke aktuelt fordi det er usikkert om noen vil ta over bruket	1231	42	12	17	13	15	100
Jeg vil ikke øke produksjonen fordi jeg ikke kan jobbe mer enn jeg gjør	1221	22	14	18	22	24	100
Jeg vil ikke øke produksjonen fordi jeg mangler tilgang til finansiering/lån	1205	63	16	10	7	5	100
Økt produksjon vil ikke være lønnsomt for mitt bruk	1215	36	19	23	12	10	100
Jeg frykter reduksjon i tilskuddene hvis jeg øker produksjonen	1199	47	21	18	8	5	100
Den innretningen som per i dag er på tilskuddene gjør at økt produksjon ikke er aktuelt for meg	1191	43	19	22	9	8	100
Jeg mangler tilgang på areal for å kunne øke produksjonen	1210	25	13	16	23	23	100
Jorda mi tåler ikke økte avlinger	1208	40	24	20	10	6	100
Klimaet her tillater ikke økt produksjon	1200	40	22	21	11	6	100
Jeg mangler de nødvendige maskiner og redskaper for å øke produksjonen	1203	47	21	17	12	3	100
Jeg mangler den nødvendige kunnskapen for å øke produksjonen	1202	59	23	11	4	2	100

Spørsmål 52. Hvilke av de følgende mulige utviklingstrekk vil være sannsynlige for deg/ditt gårdsbruk de neste fem årene? (n=1151)

	Prosent
Produksjonsøkning	46
Produksjonsnedgang	16
Kostnadsreduksjoner	25
Økt arbeidsinnsats på bruket	27
Kulturlandskapstiltak	29
(Videre-)utvikling av tilleggsnæring med utgangspunkt i gårdens ressurser	23
Videreforedling og/eller salg av gårdsprodukter	13
Jeg arbeider (mer) utenfor gården	19
Ektefelle/samboer arbeider (mer) utenfor gården	12
Jeg blir pensjonist	26
Legger ned gårdsdrifta, fortsatt bosatt på gården	15
Legger ned gårdsdrifta, flytter	3
Gårdsbruket blir fritidseiendom	2

Spørsmål 53. Hvilket av følgende alternativer regner du med er mest sannsynlig for ditt gårdsbruk om tyve år? (n=1166)

	Prosent
Gårdsbruket vil være drevet av dagens brukere	18
Gårdsbruket vil være drevet av barn eller slekt av dagens brukere	45
Gårdsbruket vil være forpaktet bort til andre	8
Gårdsbruket vil være nedlagt som selvstendig enhet	6
Gårdsbruket vil være solgt utenfor familien, men drevet som	4
Gårdsbruket vil være fritidseiendom	2
Annet	1
Vet ikke	16
Totalt	100

Spørsmål 54. Tror du at noen i familien (slekta) kommer til å ta over gården etter deg? (n=1250)

	Prosent
Ja, eldste sønn	18
Ja, eldste datter	9
Ja, yngre sønn	6
Ja, yngre datter	3
Ja, noen av barna, men vet ikke hvem	24
Ja, noen andre i slekta	5
Nei, tror det er ingen i slekta som vil overta	10
Vet ikke	25
Totalt	100

Spørsmål 55. SKAL BARE BESVARES AV DE SOM IKKE TROR NOEN I FAMILIEN (SLEKTA) KOMMER TIL Å TA OVER GÅRDEN: Hva er den mest avgjørende faktoren for at ingen vil ta over? Ta utgangspunkt i den personen som har første odde til bruket. (n=212)

	Prosent
Vil ha bedre betalt arbeid	20
Vil ha mer interessant arbeid	1
Dårlig lønnsomhet i gårdsdriften	20
Lite fritid	10
Ubequem arbeidstid	3
Bor/ønsker å bo et annet sted	11
Mangler interesse for landbruksarbeid	23
Annet	12
Totalt	100

3.4 Spørsmål om hverdagen og jobben som bonde

Spørsmål 56. Nedenfor følger noen påstander om ferie, fritid og sosial kontakt. Vi vil at du for hver av påstandene krysser av for om du er helt uenig, både- og, delvis enig eller helt enig.

	n	Helt uenig	Delvis uenig	Både og	Delvis enig	Helt enig	Totalt
Jeg opplever at jeg har nok ferie- og fridager	1237	25	21	24	16	14	100
Mer fritid er viktigere enn økte inntekter	1218	14	18	34	24	11	100
Det er vanskelig å skaffe avløser når jeg skal ha fri	1149	24	18	25	19	14	100
Jeg skulle gjerne holdt bedre kontakt med familie og venner	1200	19	16	27	24	14	100
Jeg skulle gjerne hatt flere fortrolige venner	1205	28	19	24	18	11	100
Jeg føler meg ofte ensom som gårdbruker	1223	34	21	21	16	8	100

Spørsmål 57. Hvor tilfreds er du med følgende forhold? Merk av på skalaen fra 1 (svært utilfreds) til 10 (svært tilfreds).

	n	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	Totalt
Inntekt fra gårdsdrifta	1248	14	11	16	12	19	10	8	6	2	2	100
Arbeidsforhold, arbeidsmiljø	1243	1	1	6	7	18	14	20	18	9	7	100
Økonomien i din husholdning	1238	2	2	7	7	17	14	15	17	9	10	100
Det landbruksfaglige miljøet der du bor	1241	2	3	7	9	20	13	15	16	8	6	100
Din egen helse	1247	2	2	6	6	14	9	14	19	16	11	100
Ditt sosiale nettverk	1241	1	2	5	6	14	12	15	20	13	11	100
Ferie og fritid	1240	6	7	10	10	17	13	12	13	7	5	100
Tjeneste-/servicetilbud i lokalsamfunnet	1221	1	2	5	7	18	12	16	18	12	8	100
Boforholdene	1230	0	1	1	2	6	6	12	19	26	27	100
Dyreholdet (for de med husdyr)	872	1	0	1	3	8	8	14	23	22	20	100
Arbeidssikkerheten på gården	1239	1	1	2	4	9	10	14	26	21	13	100

Spørsmål 58. Har du i løpet av de siste 6 månedene

	n	Veldig ofte	Ofte	Av og til	Sjelden	Aldri	Totalt
vært bekymret for økonomien på bruket?	1254	5	7	25	28	35	100
vært bekymret for norsk landbruks framtid?	1252	17	30	33	13	7	100
vært bekymret for at gårdbrukere i nærmiljøet legger ned driften?	1246	8	20	33	25	13	100
vært bekymret for at du ikke får gjort alt som bør gjøres på gården?	1248	16	28	38	15	3	100
vært bekymret for at du ikke klarer å balansere godt nok mellom familieliv og pliktene på gården?	1240	9	20	36	26	9	100
hatt lyst til å slutte som bonde?	1245	3	6	25	31	35	100

Spørsmål 59. Hvordan er helsa di nå? (n=1254)

	Prosent
Dårlig	2
Ikke helt god	21
God	54
Svært god	24
Totalt	100

Spørsmål 60. I hvor stor grad har du vært plaget med noe av det som er nevnt nedenfor i løpet av de siste 14 dagene?

	n	Ikke plaget	Litt plaget	Ganske plaget	Veldig plaget	Totalt
Vært stadig redd og engstelig	1242	81	17	2	0	100
Følt deg anspent og urolig	1240	65	30	4	1	100
Følt håpløshet når du tenker på framtiden	1247	64	29	6	2	100
Følt deg nedfor og trist	1235	68	27	4	1	100
Bekymret deg mye om forskjellige ting	1241	46	44	8	2	100

Spørsmål 61. Hvordan føler du at gårdbrukeryrket jevnt over blir verdsatt av ulike grupper? Merk av på skalaen fra 1 (svært lavt verdsatt) til 5 (svært høyt verdsatt).

	n	1	2	3	4	5	Totalt
I lokalsamfunnet	1257	4	12	34	40	10	100
I storsamfunnet	1246	25	36	28	10	1	100
Av media	1250	26	40	28	5	0	100
Av rikspolitikerne	1246	31	42	23	4	0	100
Av forbrukerne	1249	11	25	40	22	2	100
Av landbruksforvaltningen	1253	6	15	39	33	7	100

Spørsmål 62. Vi har også noen generelle utsagn om livet i bygd og by som vi vil at du skal angi i hvilken grad du er enig eller uenig i.

	n	Helt uenig	Delvis uenig	Både og	Delvis enig	Helt enig	Totalt
Det er trygt og godt å bo på bygda	1258	2	1	11	27	60	100
Det er for mye støy og uro i byene	1254	4	6	24	28	38	100
Jeg bruker ofte kulturtilbudene som finnes i byene	1249	24	24	33	16	3	100
Jeg foretrekker å feriere ute i naturen fremfor byferier	1250	5	12	35	18	30	100
Folk som bor på bygda har et bedre liv enn de som bor i byene	1251	3	6	33	27	31	100
Byfolk er mer tolerante enn bygdefolk	1247	32	23	36	7	2	100
Det er enklere å skape sitt eget liv i byen	1246	19	20	41	16	4	100
Byfolk har et fremmed forhold til naturen	1249	4	13	43	26	14	100

Spørsmål 63. Har du i løpet av de siste 10 årene mottatt støtte fra noen av de følgende tilskuddsordninger? (n=777)

	Prosent
BU-midler til tradisjonelt landbruk	31
BU-midler til tilleggsnæring landbruk	9
Regionale miljøprogram (RMP) eller miljøtiltak i landbruket	79
Nærings- og miljøtiltak i skogbruket	14
Kommunale næringsfond	12
Totalt	100

Spørsmål 64. Vi skal nå fortsette med noen påstander om landbrukspolitikken. Hvor enig eller uenig er du i hver av påstandene under?

	n	Helt uenig	Delvis uenig	Både og	Delvis enig	Helt enig	Totalt
På grunn av landbrukspolitikken som føres, vil mange kvie seg for å ta over gårdsbruk i årene fremover	1252	3	5	18	37	37	100
Det er for mange offentlige reguleringer i landbruket	1247	5	12	26	33	24	100
Alt i alt synes jeg at jeg får god hjelp fra landbruksforvaltningen	1248	4	8	34	40	14	100
Odelstloven bør opprettholdes	1252	8	7	15	20	50	100
Boplikten bør opprettholdes	1254	5	5	11	21	58	100
Driveplikten bør opprettholdes	1252	3	3	10	19	64	100
Det er for lite markedstilpasning i norsk landbruksproduksjon	1230	13	18	43	20	7	100
Myndighetene bør oppfordre flere jenter til å ta over gårdsbruk	1243	5	6	35	30	24	100
Slik som det er i dag, er det enklere for gutter enn jenter å ta over og drive et gårdsbruk	1248	13	17	31	28	11	100
Graden av selvforsyning basert på norske ressurser bør økes	1249	1	1	6	20	72	100
Det bør fortsatt være et krav om at avlinga brukes til matproduksjon for å få kulturlandskapstilskudd	1246	4	7	14	25	50	100
Pelsdyroppdrett bør forbys i Norge	1251	45	18	18	8	11	100
Offentlig prisregulering av landbrukseiendommer bør opprettholdes	1243	8	9	20	22	42	100
Det bør være begrensninger i selskapers muligheter til å kjøpe landbrukseiendommer	1244	4	4	10	16	66	100
Det bør være opp til den enkelte eier av landbrukseiendommer om eiendommen skal deles opp	1246	21	19	24	19	17	100

Spørsmål 65. Vi ønsker at du tar stilling til følgende påstander:

	n	Helt uenig	Delvis uenig	Både og	Delvis enig	Helt enig	Totalt
Jeg vil trolig bruke arbeidsinnvandrere på gårdsbruket i årene som kommer	1250	42	16	18	12	12	100
Det er akseptabelt at arbeidsinnvandrere har lavere lønn enn innleid norsk arbeidskraft i landbruket	1245	35	18	24	13	10	100
Arbeidsinnvandrere er vanligvis fullgod arbeidskraft	1238	4	6	30	28	32	100
Jeg er skeptisk til økt arbeidsinnvandring i landbruket	1237	15	16	38	21	10	100
Jordbruksstøtten må i større grad frikoples fra produksjonen	1229	30	23	31	10	5	100
Det er på tide å fjerne produksjonsbegrensninger i norsk landbruk	1236	48	18	19	10	5	100
Økologisk drift er mer klimavennlig enn konvensjonell drift	1239	28	21	28	14	9	100
Det er viktigere å få ned utslippene av klimagasser i andre sektorer enn i landbruket	1245	4	9	27	25	35	100
Teknologisk utvikling vil gjøre landbruket i stand til å håndtere utfordringer knyttet til klimaendringer	1234	3	10	39	34	13	100
Økt bruk av importert kraftfôr er nødvendig for å øke produksjonen i norsk landbruk.	1240	26	32	28	10	3	100
Selvforsyningsgraden i landbruket må opprettholdes uten å øke bruken av importert kraftfôr.	1239	2	4	15	33	47	100
Grunneiere bør ha full råderett over utmarksressursene	1240	3	4	16	27	51	100
Landbrukets kulturlandskap nær tettbygde strøk er en egnet arena for friluftsliv	1236	10	10	34	29	18	100
Det er et problem at jordbruksarealet som jeg driver er spredt (oppstykket) på for mange skifter og/eller eiendommer	1238	26	16	19	19	19	100
Jeg ville være interessert i å delta hvis det ble satt i gang et lokalt prosjekt med sikte på å redusere omfanget av oppstykket driftsareal	1229	17	12	32	23	16	100

Spørsmål 66. Vi har også noen påstander om økologisk landbruk:

	n	Helt uenig	Delvis uenig	Både og	Delvis enig	Helt enig	Totalt
Dyrene på økologiske gårder har det bedre enn dyr på konvensjonelle gårder	1242	45	18	22	11	4	100
Mat som er produsert økologisk, er ikke i vesentlig grad bedre for helsa enn konvensjonelt produsert norsk mat	1235	10	11	23	19	37	100
Å produsere maten økologisk er bedre for miljøet enn konvensjonelle produksjonsmetoder	1232	23	14	28	25	10	100
Det konvensjonelle landbruket i Norge er økologisk nok	1238	6	10	18	31	35	100

Spørsmål 67. Vi fortsetter nå med noen påstander om landbrukssamvirket:

	n	Helt uenig	Delvis uenig	Både og	Delvis enig	Helt enig	Totalt
Bøndene kan best fremme sine interesser ved å stå sammen i samvirkeorganisasjoner	1248	2	4	16	29	49	100
Jeg er villig til å få en lavere produktpris hvis det bidrar til å opprettholde landbruksproduksjon i hele landet	1243	17	18	23	27	15	100
Medlemsdemokratiet hindrer samvirkeorganisasjonene i å være effektive markedsaktører	1228	17	19	43	16	5	100
Samvirkeprinsippene blir ikke ivaretatt dersom selskapene blir for store	1228	8	12	31	33	16	100
Samvirket trenger konkurranse fra flere private aktører	1229	11	16	30	28	14	100
Med dagens utvikling blir samvirkeorganisasjonene avleggs	1224	33	22	28	12	5	100
Ledelsen i samvirkeorganisasjonene gjør en god jobb på vegne av medlemmene	1236	4	10	37	33	16	100

Spørsmål 68. Mener du følgende faktorer vil ha en negativ eller positiv virkning for norsk landbruk?

	n	Svært negativ	Noe negativ	Ingen betydning	Noe positiv	Svært positiv	Vet ikke	Totalt
Bruk av genteknologi i norsk matproduksjon	1245	48	24	3	13	3	9	100
Færre og større produksjonsheter	1249	44	36	5	12	2	2	100
Strengere krav til dyrevelferd	1245	5	13	13	36	29	3	100
Strengere miljøkrav	1248	8	24	16	38	12	3	100
Miljø- og matskandaler i andre land	1233	7	11	11	40	26	6	100
Større omlegging til økologisk jordbruk	1240	10	17	37	23	6	6	100
Mindre bruk av landbrukssubsidier	1240	44	33	9	7	2	5	100
Mer nisjeproduksjon	1234	3	7	23	42	20	5	100
Mer bruk av lokale merkeordninger	1223	2	4	21	45	21	8	100
Mer bruk av importert kraftfôr	1233	32	42	14	6	0	6	100

Spørsmål 69. Mener du at det norske landbruket bør prioritere følgende oppgaver svakere, som i dag eller sterkere?

	n	Prioritere betydelig svakere	Prioritere noe svakere	Prioritere som i dag	Prioritere noe sterkere	Prioritere betydelig sterkere	Totalt
Sikre økt verdiskapning	1235	0	1	22	50	26	100
Sikre bærekraftig landbruk	1240	0	0	15	44	41	100
Sikre matproduksjon over hele landet	1245	1	2	16	31	50	100
Sikre en kostnadseffektiv matproduksjon	1229	1	8	39	34	16	100
Sikre matvareberedskap	1240	0	1	12	37	50	100
Sikre bosetting i distriktene	1245	1	2	16	34	48	100
Forvalte kulturarv	1240	2	6	42	28	22	100
Forvalte kulturlandskap/biologisk mangfold	1240	1	6	41	29	23	100
Sikre forbrukerne trygge matvarer	1235	0	1	33	35	32	100
Sikre forbrukerne norske matvarer	1239	0	1	14	39	46	100
Sikre forbrukerne billige matvarer	1236	19	29	40	7	5	100
Sikre bønders eiendomsrettigheter	1231	0	1	27	36	35	100
Sikre bønders bruksrettigheter	1222	0	0	27	36	37	100

Spørsmål 70. Hvordan tror du følgende faktorer vil påvirke ditt bruk de neste ti årene?

	n	Svært negativt	Noe negativt	Ingen betydning	Noe positivt	Svært positivt	Vet ikke	Totalt
Klimaendringer	1241	3	39	33	14	1	10	100
Økte matvarepriser internasjonalt	1239	1	8	25	49	10	7	100
Økt etterspørsel etter biodrivstoff	1231	1	8	48	25	5	13	100
Dyre/plantesykdommer	1235	7	40	33	7	1	13	100
Rovdyr	1241	21	26	45	1	1	7	100
Krav til reduserte CO2 utslipp	1232	5	40	36	8	1	9	100
Økt energipris	1233	14	55	20	4	1	5	100
Økt konkurranse om areal på innmark	1237	13	35	39	6	1	6	100
Økt konkurranse om areal i utmark	1236	9	25	52	5	2	7	100

Spørsmål 71. I hvilken grad tror du følgende forhold vil påvirke din produksjon de neste 5 årene?

	n	I stor grad	I noen grad	I liten grad	Ikke i det hele tatt	Vet ikke/ingen mening	Totalt
Flomskade	1249	3	18	38	38	4	100
Tørke eller vannmangel	1239	4	21	46	25	4	100
Lengre vekstsesong	1245	4	42	40	9	5	100
Erosjon eller utgravning	1236	3	25	45	23	4	100
Kjøreskader grunnet for mye nedbør/våt åker eller eng	1238	11	48	32	7	2	100
For mye nedbør på feil tid av året	1242	18	58	18	3	3	100

Spørsmål 72. Hvor opptatt er du av klimadebatten? (n=1259)

	Prosent
Svært opptatt	9
Ganske opptatt	44
Verken eller	26
Ganske lite opptatt	14
Svært lite opptatt	8
Totalt	100

Spørsmål 73. Dersom en ved hjelp av genteknologi kan få en mer miljøvennlig landbruksproduksjon, hvordan ville du forholdt deg til å ta denne teknologien i bruk? (n=1253)

	Prosent
Svært positiv	5
Noe positiv	27
Noe negativ	20
Svært negativ	25
Vet ikke	23
Totalt	100

Spørsmål 74. Har du hatt sau på beite i løpet av 2015? (n=1231)

	Prosent
Ja	34
Nei (Gå til spørsmål 77)	66
Totalt	100

Spørsmål 75. Hvor stor betydning har følgende problemer knytta til beitebruk for din produksjon?

	n	Svært stor betydning	Stor betydning	Noe betydning	Liten betydning	Ingen betydning	Totalt
Tap av husdyr pga rovdyr og/eller ørn	477	15	11	18	24	32	100
Tap av husdyr av andre grunner	473	4	10	26	36	24	100
Beitenekt fra Mattilsynet	469	15	6	5	7	67	100
Begrensa tilgang på innmarksareal/vinterfôr	468	10	10	19	17	44	100
Begrensa tilgang til utmarksbeite	464	10	8	13	16	53	100
Brukskonflikter knytta til hytter og turisme	465	5	5	14	21	56	100
Brukskonflikter knytta til reindrift	463	2	1	4	8	85	100
Konflikter med naboer/andre bønder	468	4	3	10	24	59	100
Dårlige/manglende gjerder	468	11	16	25	18	31	100
Andre problemer	386	3	4	18	18	56	100

Spørsmål 76. Hvordan ser du for deg at det vil drives beitebruk på ditt bruk om fem år? (n=488)

	Prosent
Vil ikke ha beitedyr om 5 år	8
Redusere omfanget	5
Omfang som i dag	46
Øke omfanget	27
Vet ikke	15
Totalt	100

Spørsmål 77. Driver du eller din ektefelle/samboer med annen næringsvirksomhet med utgangspunkt i brukets ressurser og når startet dere opp virksomheten?

	n	Nei	Ja, jeg	Ja, ektefelle /samboer	Ja, begge i fellesskap	Totalt	Årstall startet opp
Leiekjøring, slått, brøyting, strøing o.l.	1185	73	24	2	1	100	1999,4
Vedproduksjon, biobrensel o.l.	1152	75	19	1	4	100	2000,0
Gårdssag	1125	95	4	0	0	100	1996,7
Utleie av lokaler, lagerhold o.l.	1129	87	8	1	4	100	2003,7
Bygningsarbeid	1128	92	7	0	1	100	1998,4
Husdyravløsning	1117	95	4	1	0	100	1998,2
Fiskeri, havbruk og/eller oppdrett	1126	99	1	0	0	100	1987,0
Gårdsmat (foredling/salg)	1119	93	3	1	3	100	2008,8
Utleie av jakt og/eller fiskerettigheter	1142	73	19	1	7	100	1995,0
Overnatting på eller ved gården	1128	92	3	1	4	100	1998,2
Servering på eller ved gården	1115	97	1	1	1	100	2006,9
Opplevelsestilbud, guiding o.l. (reiseliv)	1123	96	2	0	2	100	2004,7
Organisert bygdeservice	1122	98	2	0	0	100	2003,8
Helse og omsorg, avlastning	1123	95	1	1	2	100	2007,4
Barnehage/skolerelaterte tjenester	1122	97	1	1	1	100	2004,9
Rådgivning, regnskap, konsulenttjenester	1116	96	3	1	0	100	2001,5
Kurs, seminar, konferanse	1116	98	1	0	1	100	2003,6
Kunst og kultur	1116	98	1	1	1	100	2005,1
Småkraftverk	1115	97	2	0	1	100	1998,9
Salg av hytter eller tomter	1119	93	4	0	2	100	2000,9
Drift av hyttefelt	1104	96	3	0	1	100	1992,2
Annet	942	89	6	1	4	100	2000,1

Spørsmål 78. Hvor stor var netto næringsinntekt fra denne virksomheten i 2015? (n=836)

	Gjennomsnitt
Skriv inn netto næringsinntekt i 2015:	205 338,-

Spørsmål 79. Ble det drevet "Inn på tunet"-aktiviteter som næring på bruket? (n=1248)

	Prosent
Ja, driver med "Inn på tunet"/grønn omsorg	2
Nei	94
Nei. Har drevet med "Inn på tunet" før, men sluttet	2
Nei, men planlegger å starte opp	2
Totalt	100

Spørsmål 80. Hvis du driver med annen næringsvirksomhet på bruket: Hvor stor betydning har følgende forhold for at du/dere valgte å starte med ny næringsvirksomhet med utgangspunkt i brukets ressurser?

	n	Svært stor betydning	Stor betydning	Noe betydning	Liten betydning	Ingen betydning	Totalt
Lokal kultur/lokale nettverk	632	4	9	17	16	54	100
Ønske om å skape/få til noe	640	18	21	18	8	35	100
Hadde tilgjengelige ressurser på gårdsbruket	654	19	28	20	7	26	100
Lå spesielt til rette i distriktet her	637	12	18	21	11	39	100
Ønske om å møte nye folk/jobbe med mennesker	632	4	10	20	18	48	100
Hadde behov for ekstra inntekter	658	18	17	23	12	30	100
Å skape en mulighet for å bli boende på bruket	643	12	15	16	14	43	100
Ønske om å skape en arbeidsplass for ektefelle/samboer	624	7	10	13	16	54	100

Spørsmål 81. Hvilken betydning har inntektene fra annen næringsvirksomhet med utgangspunkt i brukets ressurser? (n=1083)

	Prosent
Driver ikke med annen næringsvirksomhet med utgangspunkt i brukets ressurser	39
Liten/ingen økonomisk betydning	21
Noe økonomisk betydning	23
Stor økonomisk betydning	12
Meget stor økonomisk betydning	5
Totalt	100

Spørsmål 82. I hvilket omfang vil du i fremtiden drive med annen næringsvirksomhet enn tradisjonelt jord- og skogbruk? (n=1168)

	Prosent
Vil ikke drive med annen næring/slutte	25
Redusere omfanget	5
Omfang som i dag	32
Øke omfanget	14
Vet ikke	23
Totalt	100

3.5 Arbeidstidsbruk og areal

Spørsmål 83. Hvor mye arbeid la du selv, din eventuelle ektefelle/partner og andre ned i gårdsdriften i løpet av 2015? (40 timers arbeidsuke i 50 av årets uker gir 2000 arbeidstimer, ett årsverk innen industrien tilsvarer 1700 timer, et halvt årsverk er 850 timer)

	n	Deltar ikke i gårdsarbeid	1 – 199 timer	200-849 timer	850-1699 timer	1700-2549 timer	Mer enn 2550 timer	Totalt
Du selv	1236	1	11	27	20	22	20	100
Ektefelle/samboer	1015	19	39	23	10	6	3	100
Egne barn	935	30	50	16	2	1	1	100
Kårfolk	751	54	19	16	7	3	1	100
Avløsere	853	37	34	21	4	3	1	100
Annen leid hjelp	760	46	39	9	2	2	2	100

Spørsmål 84. Hvor mange timer lønnsarbeid utenom gårdsdriften hadde du og din eventuelle ektefelle/samboer i løpet av 2015? (40 timers arbeidsuke i 50 av årets uker gir 2000 arbeidstimer, ett årsverk innen industrien tilsvarer 1700 timer, et halvt årsverk er 850 timer)

	n	Har ikke jobb utenfor gårdsbruket	1 – 199 timer	200-849 timer	850-1699 timer	1700-2549 timer	Mer enn 2550 timer	Totalt
Du selv	1222	31	8	10	18	30	2	100
Ektefelle/samboer	1025	22	4	10	28	35	2	100

Spørsmål 85. Hadde du i løpet av 2015 arbeidshjelp av arbeidsinnvandrere på gårdsbruket? (n=1266)

	Prosent
Nei (Gå til spørsmål 88)	84
Ja	16
Totalt	100

Spørsmål 86. Hvor mange arbeidsinnvandrere hadde du hjelp av i løpet av 2015?

	n	Gjennomsnitt
Skriv inn antall	307	9,0

Spørsmål 87. Hvor lenge oppholdt arbeidsinnvandrerne seg på gården – i gjennomsnitt?

	n	Gjennomsnitt
Skriv inn antall måneder:	365	2,7

Spørsmål 88. Hvor stort produktivt jordbruksareal eies av bruket? (n=1267)

	Prosent
0 – 9 daa	1
10 – 19 daa	2
20 – 49 daa	11
50 – 99 daa	26
100 – 249 daa	39
250 – 499 daa	16
500 – 999 daa	4
Over 1000 daa	0
Totalt	100

Spørsmål 89. Hvor stort produktivt jordbruksareal drives av bruket? (n=1268)

	Prosent
0 – 9 daa	1
10 – 19 daa	2
20 – 49 daa	6
50 – 99 daa	19
100 – 249 daa	36
250 – 500 daa	24
500 – 999 daa	9
Over 1000 daa	2
Totalt	100

Spørsmål 90. Hvor mange bruk leier du jordbruksareal fra? Skriv inn antall: (n=1175)

	Gjennomsnitt
Skriv inn antall:	2,6

Spørsmål 91. Hvor lang kjørevei er det fra tunet på hovedbruket/driftssenteret til det jordstykket som ligger lengst unna? Vi vil at du skal oppgi avstand i kilometer både for eid og leid jordstykke. Vi tenker her kun på jord som er i drift (n=1175 / n=1174)

	Gjennomsnitt
Avstand i kilometer for eid jord:	3,3
Avstand i kilometer for leid jord:	6,8

Spørsmål 92. Hvor stort produktivt skogsareal eies av bruket? (n=1219)

	Prosent
0 – 99 daa	32
100 – 499 daa	35
500 – 999 daa	17
1000 – 4999 daa	15
5000 – 9999 daa	1
Over 10 000 daa	0
Totalt	100

Spørsmål 93. Hvis du har melkekvote for kumelk, hvor stor er denne? (n=522)

	Gjennomsnitt
Skriv inn antall liter	118 314

Spørsmål 94. Har du planer om å kjøpe eller selge melkekvote i løpet av de neste to årene? (n=767)

	Prosent
Planlegger å kjøpe ny melkekvote	21
Planlegger å selge melkekvote	4
Ingen planer om kjøp eller salg	75
Totalt	100

Spørsmål 95. Har du melkerobot? (n=796)

	Prosent
Ja	9
Nei, men vurderer å anskaffe meg	6
Nei	84
Totalt	100

Spørsmål 96. Dersom det var stortingsvalg i morgen, hvilket parti ville du stemme på? (n=1255)

	Prosent
Arbeiderpartiet	8
Fremskrittspartiet	4
Høyre	6
Kristelig Folkeparti	4
Rødt	1
Senterpartiet	55
Sosialistisk Venstreparti	1
Venstre	2
Miljøpartiet de grønne	2
Annet parti	0
Vil ikke stemme	2
Har ikke stemmerett	0
Vet ikke	15
Totalt	100

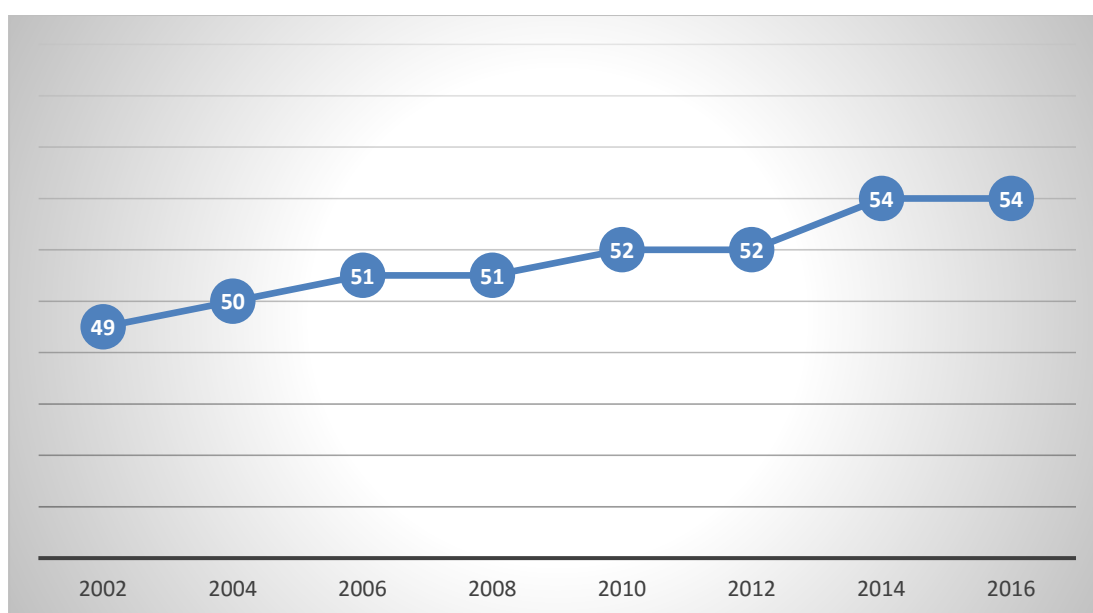
Spørsmål 97. Er du for eller mot.....

	n	For	Mot	Vet ikke	Totalt
Norsk medlemskap i EU?	1268	3	93	5	100
Norsk deltakelse i EØS?	1222	24	44	32	100

4. Utviklingstrekk 2002 - 2016

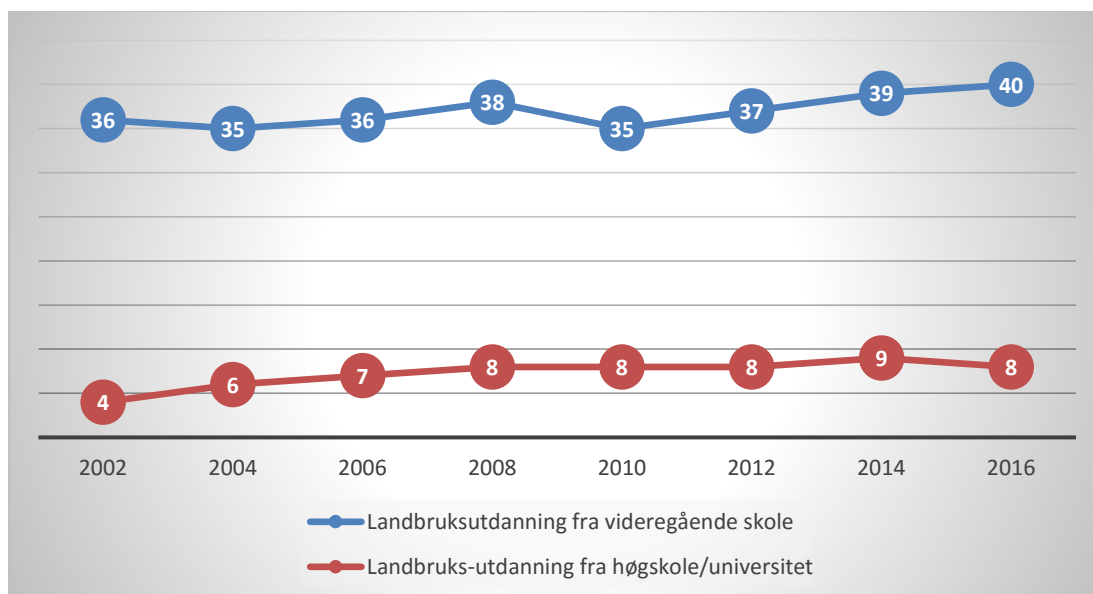
I dette kapitlet viser vi noen utviklingstrekk fra Trendundersøkelsen fra 2002 til 2016. Vi har valgt å fokusere på 4 ulike tematiske; 1. utviklingen i økonomien de siste årene, tilfredshet med dagens økonomiske situasjon og hvordan de tror den økonomiske situasjonen vil endre seg framover 2. optimisme i form av investeringsvilje i driftsbygninger og maskin- og redskapsparken 3. holdninger til landbrukssamvirke og landbruksforvaltningen, og til slutt, 4. bruk av arbeidshjelp fra arbeidsinnvandrere.

4.1 Bakgrunnsvariabler

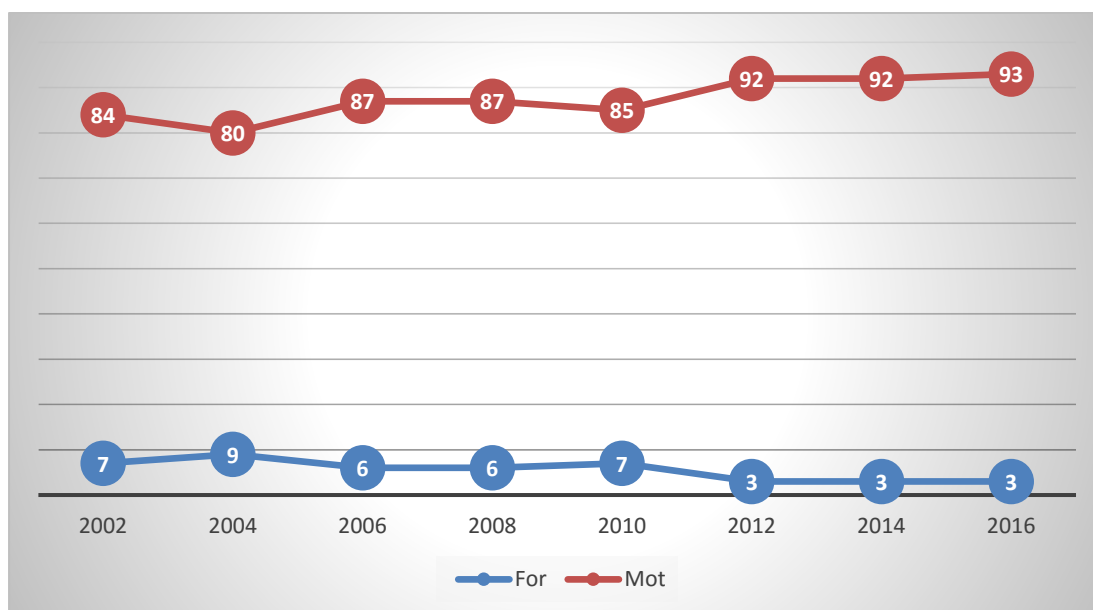
Figur 1: Alder i antall år. Gjennomsnittsalder blant norske bønder. Utvikling fra 2002 til 2016.

Gjennomsnittsalderen blant respondentene i Trendundersøkelsen har gradvis økt fra 49 år i 2002, til 54 år i 2016.

Figur 2: Andel bønder med landbruksutdanning fra videregående skole, og med landbruksutdanning fra høyskole eller universitet. Utvikling fra 2002 til 2016. Prosent.

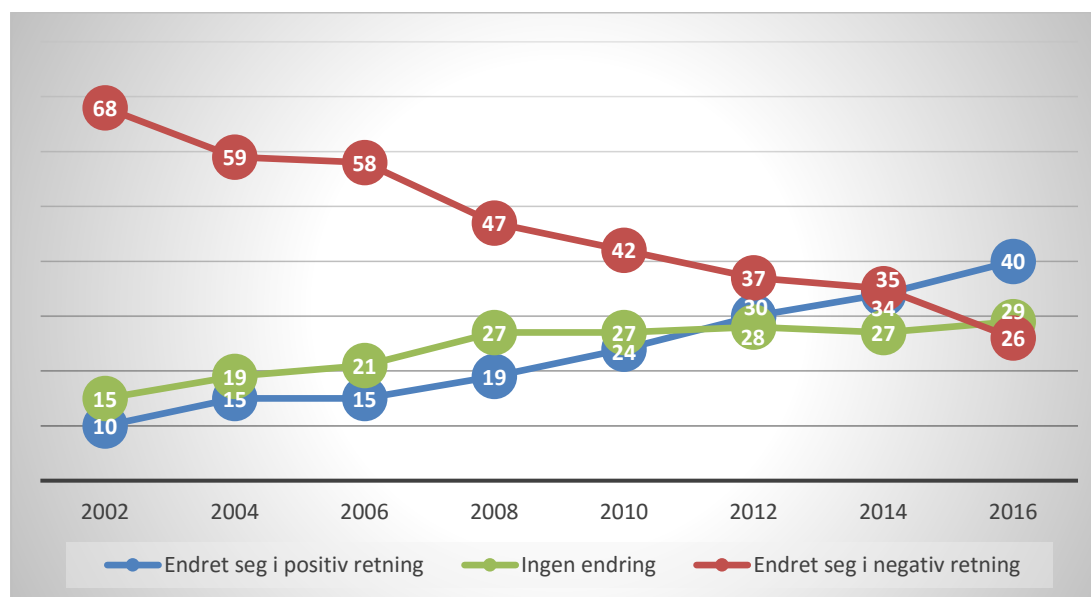
Andelen bønder som har landbruksfaglig utdanning på videregående- eller høyskolenivå har økt jevnt de siste årene, fra 35 prosent i 2010 til 40 prosent i 2016. Andelen bønder med landbruksfaglig utdanning på høyskole/universitet har holdt seg relativt stabil.

Figur 3: Andel bønder som er for eller imot EU-medlemskap. Utvikling fra 2002 til 2016. Prosent.

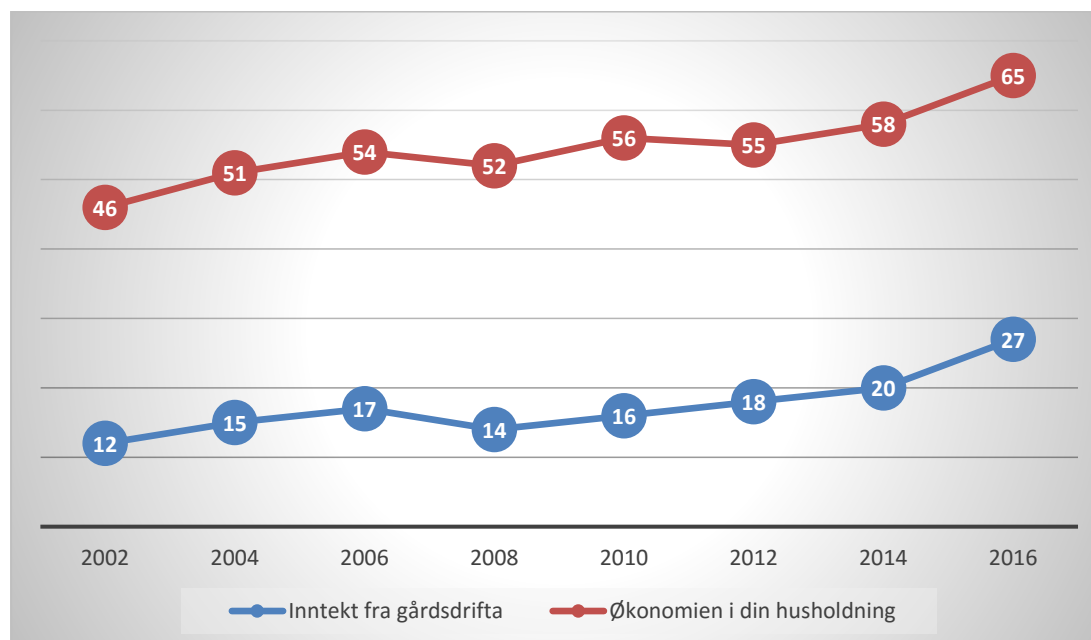
Andel bønder som er imot EU-medlemskap har holdt seg relativt stabil siden 2012, og var i 2016-undersøkelsen på 93 prosent.

4.2 Økonomi, investering og opprusting

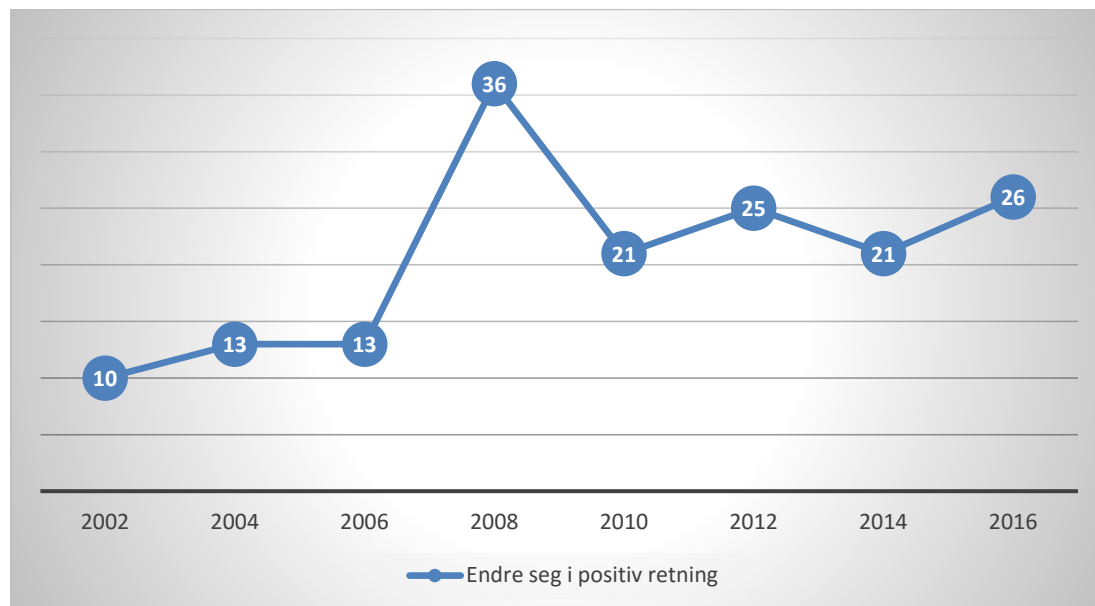
Figur 4: Andel bønder som mener det økonomiske resultatet fra gårdsdriften har endret seg i positiv retning, negativ retning, eller ikke endret seg, de siste fem årene. Utvikling fra 2002 til 2016. Prosent.

Denne figuren viser at det har vært en kraftig økning i antallet bønder som mener at det økonomiske resultatet fra gårdsdriften har endret seg i positiv retning de siste fem årene. I 2002 var denne prosenten 10 mens den i 2016 er på 40.

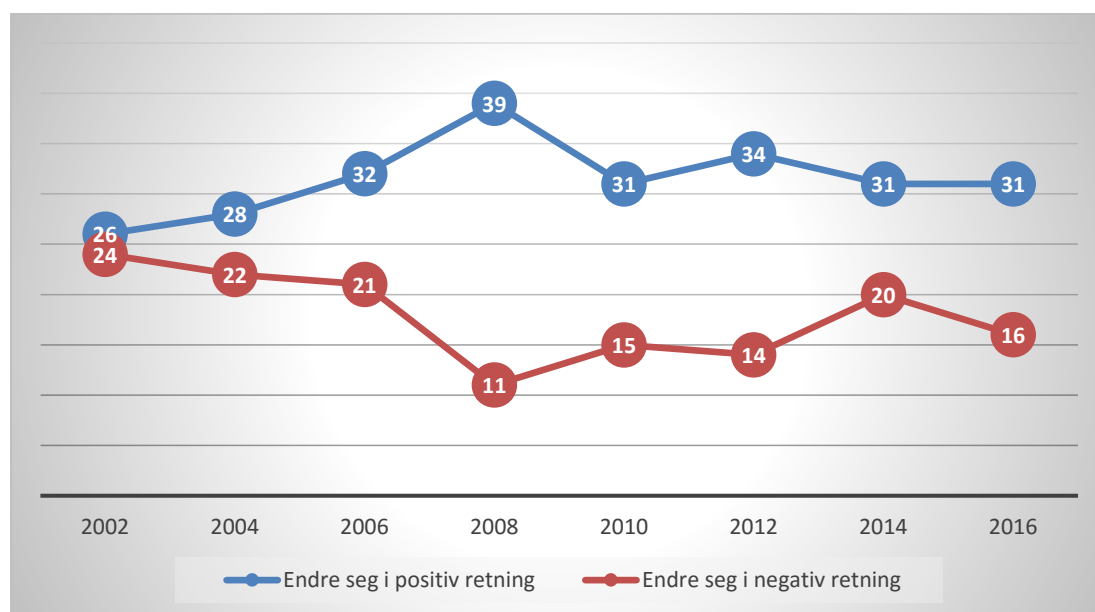
Figur 5: Tilfredshet med inntekt fra gårdsdriften og økonomien i husholdet. Andel som svarer fra 6 til 10 på en skala der 1=svært utilfreds og 10=svært tilfreds. Utvikling fra 2002 til 2016. Prosent.

Andelen bønder som rapporterer at de er tilfreds med økonomien i gårdsdriften og husholdningen har økt siden 2002. Figur 5 viser utviklingen, hvor det spesielt fra 2014 til 2016 tilsynelatende har vært en vekst i tilfredshet med både inntekt fra gårdsdriften og fra husholdningen.

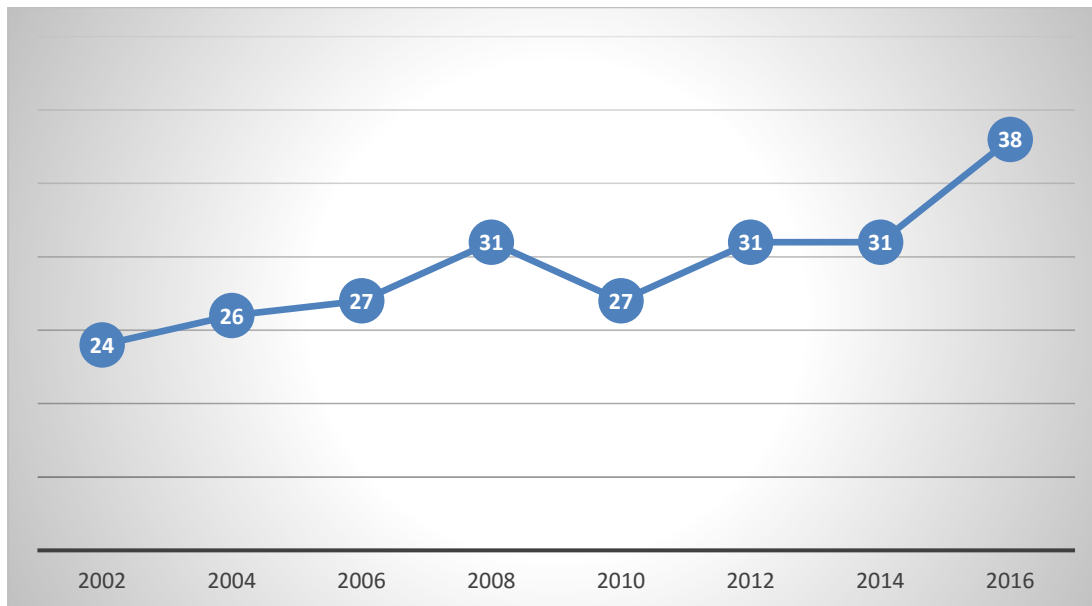
Figur 6: Andel bønder som tror økonomien i gårdsdriften vil endre seg i positiv retning de neste fem årene. Utvikling fra 2002 til 2016. Prosent.

Figur 6 viser at det har vært en økning i optimismen mellom 2014 og 2016 når det gjelder økonomien i gårdsdriften fra 21 til 26 prosent.

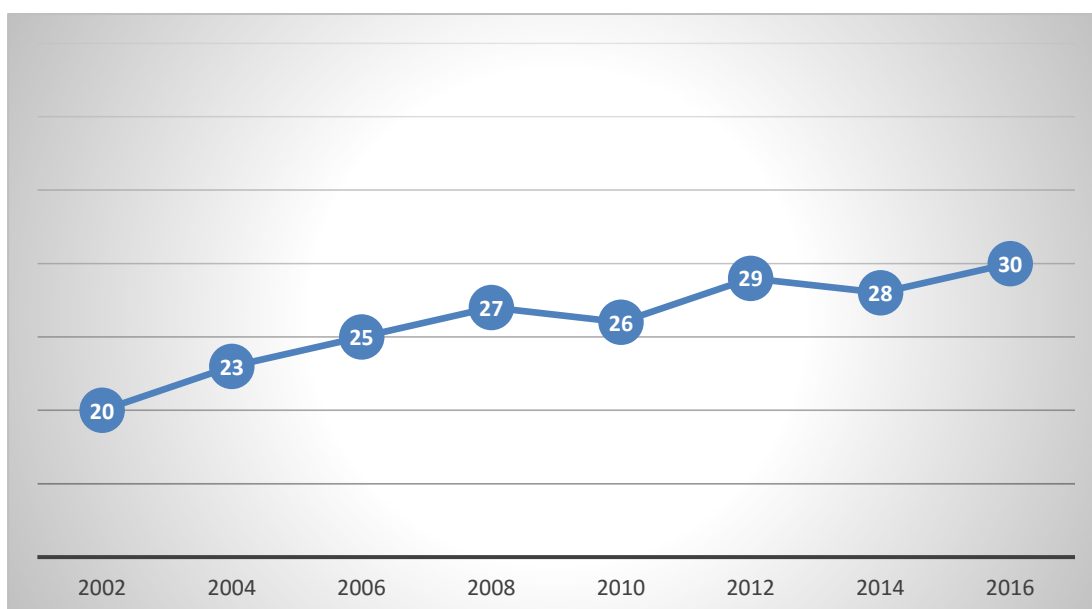
Figur 7: Andel bønder som tror husstandens totale økonomiske situasjon vil endre seg i positiv eller negativ retning de neste fem årene. De øvrige har svart «ingen endring» eller «vet ikke». Utvikling fra 2002 til 2016. Prosent.

Figur 7 viser hvordan andelen bønder som tror husstandens totale økonomiske situasjon vil endre seg i negativ retning har gått noe ned siden 2014. Andel som tror den vil endre seg i positiv retning har på sin side holdt seg relativt stabil de siste årene.

Figur 8: Andel bønder som ser det som ganske eller svært sannsynlig at de vil foreta større investeringer i driftsbygninger de neste fem årene. Utvikling fra 2002 til 2016. Prosent.

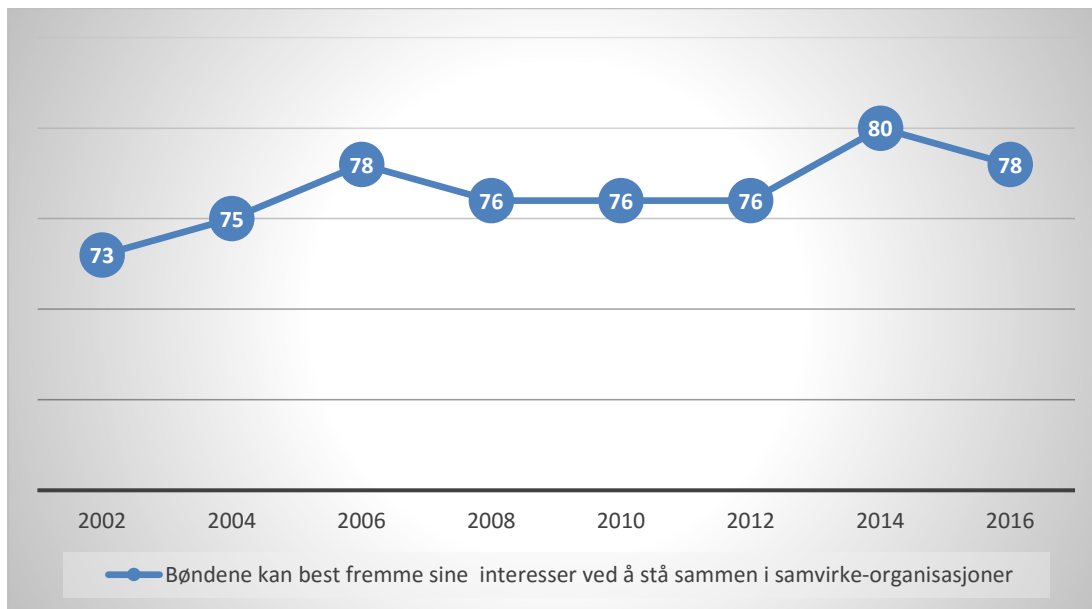
Fra 2014 til 2016 har andelen bønder som ser det som sannsynlig at de vil foreta større investeringer økt fra 31 prosent i 2014, til 38 prosent i 2016.

Figur 9: Andel bønder som regner med at det vil skje en viss eller betydelig opprustning i maskin- og redskapsparken som bruket disponerer i løpet av de neste fem årene. Utvikling fra 2002 til 2016. Prosent.

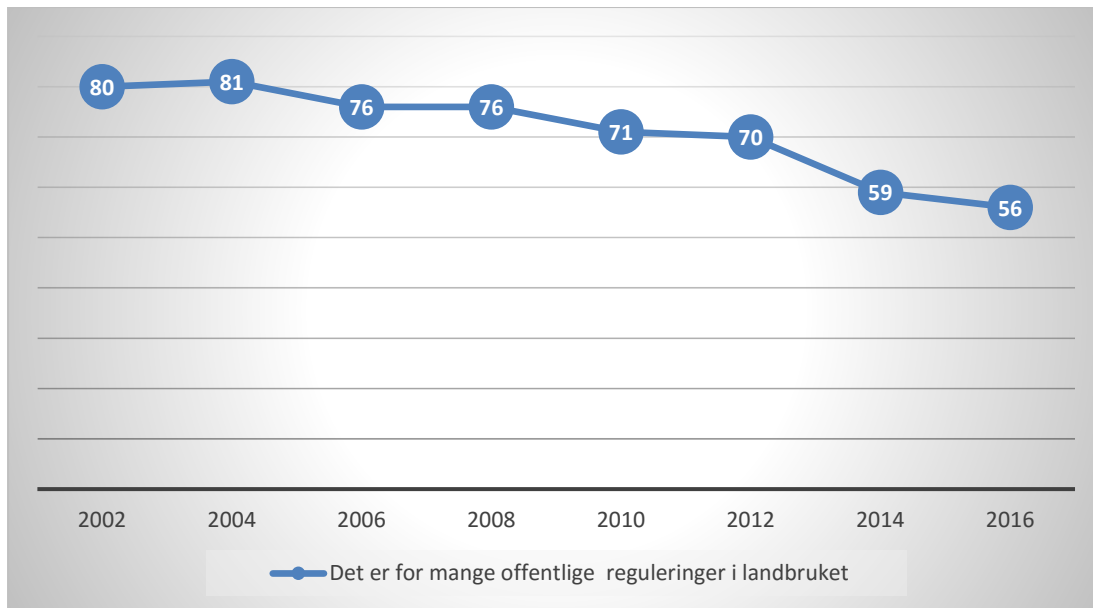
Figur 9 viser at det har vært en jevn økning i andelen bønder som regner med det vil skje en viss eller betydelig økning i maskin- og redskapsparken som bruket disponerer fra 20 prosent i 2002 til 30 prosent i 2016.

4.3 Landbrukssamvirke/landbruksforvaltning

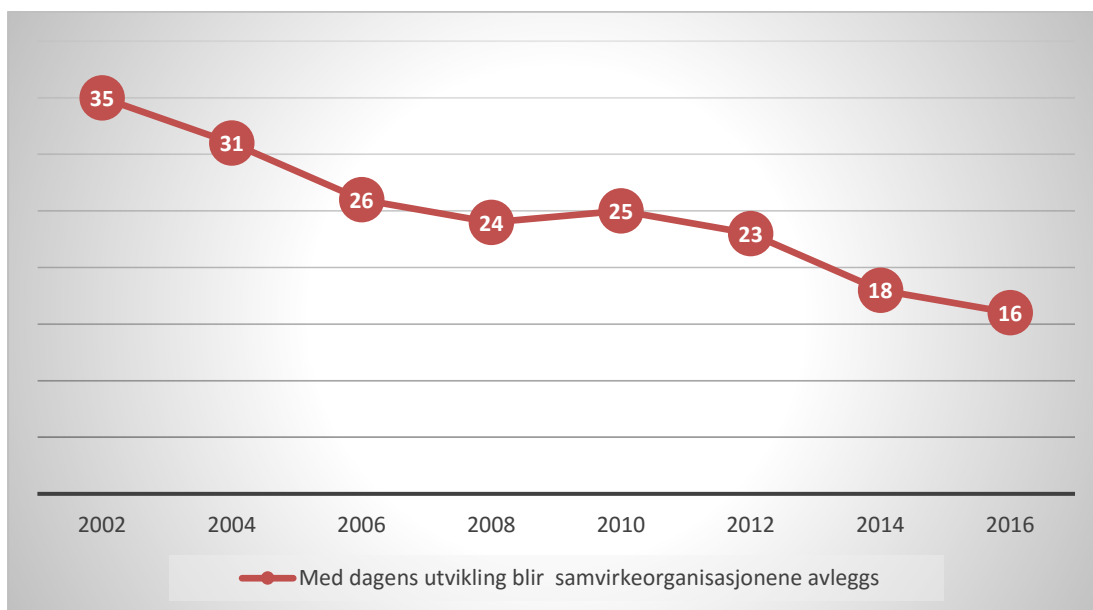
Figur 10: Andel som har svart at de er enig (helt og delvis enig er slått sammen) i påstanden: «Bøndene kan best fremme sine interesser ved å stå sammen i samvirkeorganisasjoner». Utvikling fra 2002 til 2016. Prosent.

Figur 10 viser at det har vært en økning i andelen bønder som er enig i at bøndene best kan fremme sine interesser ved å stå sammen i samvirkeorganisasjoner fra 73 prosent i 2002 til 78 prosent i 2016. I 2014 var prosenten oppe i 80.

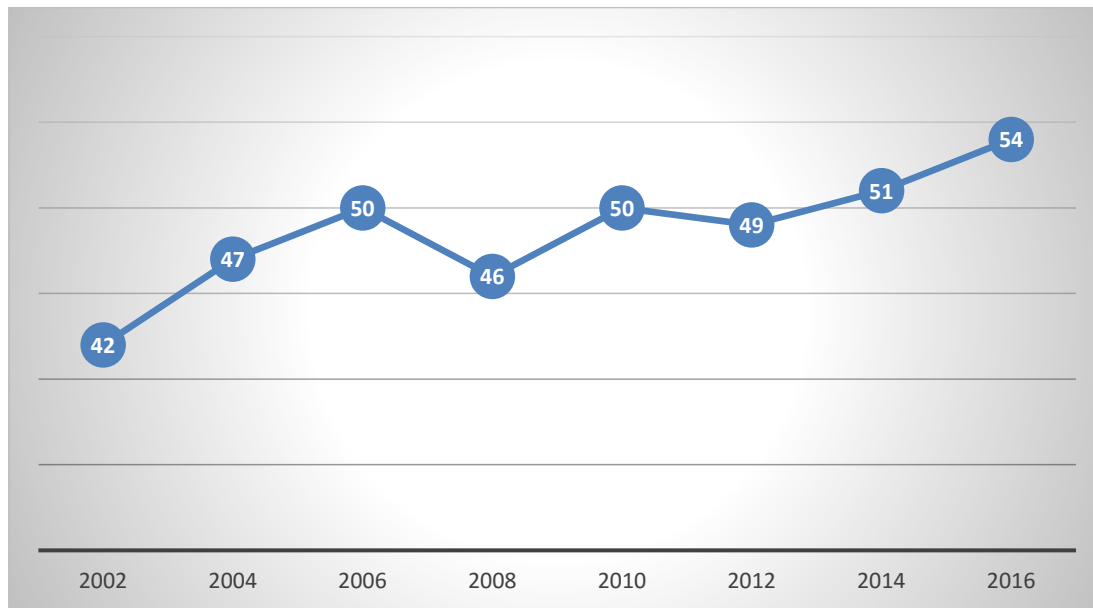
Figur 11: Andel som har svart at de er enig (helt og delvis enig er slått sammen) i påstanden: «Det er for mange offentlige reguleringer i landbruket». Utvikling fra 2002 til 2016. Prosent.

Figur 11 viser at det har vært en jevn nedgang i andelen bønder som er enig i at det er for mange offentlige reguleringer i landbruket fra 80 prosent i 2002 til 56 prosent i 2016.

Figur 12: Andel som har svart at de er enig (helt og delvis enig er slått sammen) i påstanden: «Med dagens utvikling blir samvirkeorganisasjonene avleggs». Utvikling fra 2002 til 2016. Prosent.

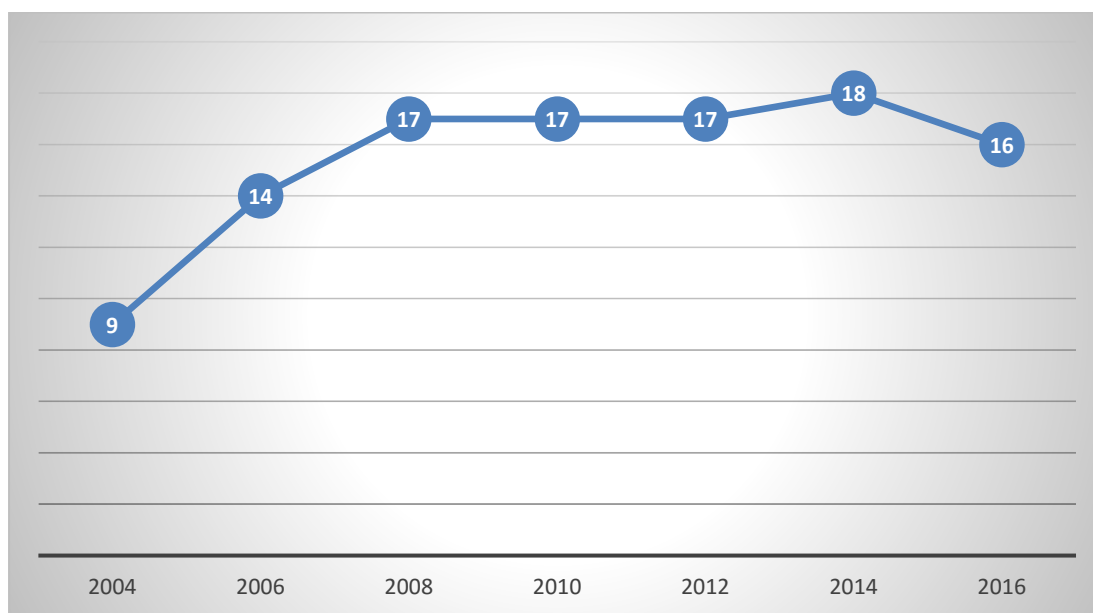
Figur 12 viser at det også har vært jevn nedgang i andelen bønder som er enig ei at samvirkeorganisasjonene blir avlegges med dagens utvikling. I 2002 var 35 prosent enig i dette og i 2016 var 16 prosent enige.

Figur 13: Andel som er enig i at de får god hjelp fra landbruksforvaltningen. Utvikling fra 2002 til 2016. Prosent.

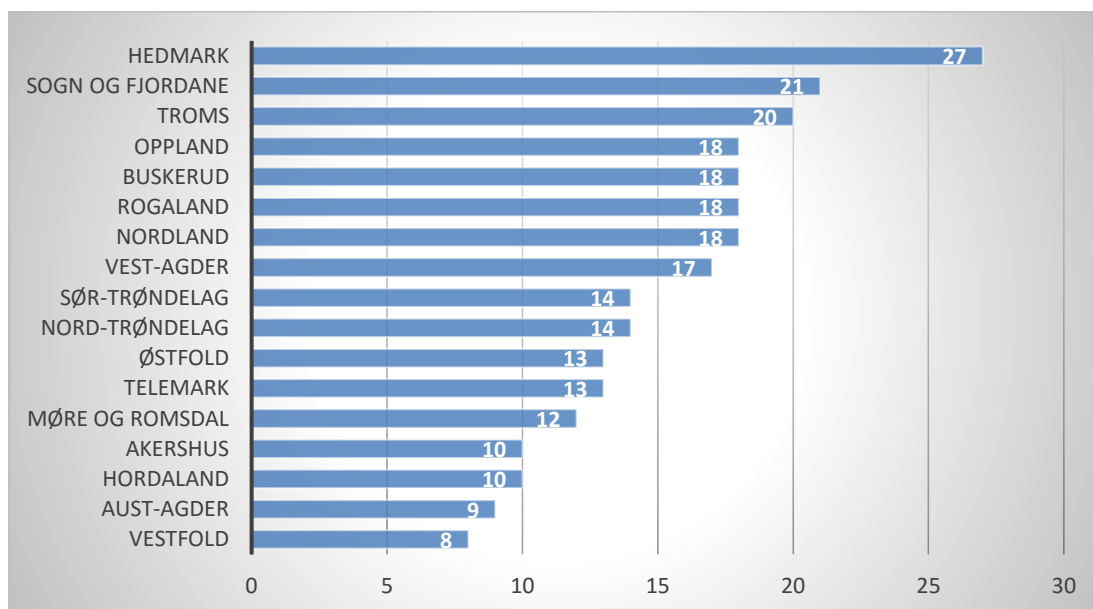
Figur 13 viser en økning i andelen bønder som mener de får god hjelp av landbruksforvaltningen. I 2002 var det 42 prosent som mente dette, og i 2016 var tilsvarende prosent 54.

4.4 Arbeidshjelp fra arbeidsinnvandrere

Figur 14: Andel bønder som i løpet av det forrige året hadde arbeidshjelp av arbeidsinnvandrere på gårdsbruket. Utvikling fra 2004 til 2016. Prosent.

Figur 14 viser en vekst i bruk av arbeidshjelp fra arbeidsinnvandrere fra 9 prosent i 2004 til 16 prosent i 2016, men det er en nedgang fra 2014 til 2016.

Figur 15: Andel bønder som i løpet av det forrige året (2015) hadde arbeidshjelp av arbeidsinnvandrere på gårdsbruket fordelt på fylker. Prosent.

Hedmark er det fylket som i størst grad har benyttet arbeidshjelp fra arbeidsinnvandrere på gårdsbruket (27 prosent) målt i andel av bønder, mens Vestfold er det fylket som i minst grad har benyttet arbeidshjelp fra arbeidsinnvandrere i 2015.

Skjemanummer

Trender i norsk landbruk 2016

1 Kjønn

Mann 1
 Kvinne 2

2 Hvilket år er du født?

Skriv inn årstall med fire siffer: 1

3 Hva er din nåværende sivilstand?

Gift 1
 Samboende 2
 Skilt/separert 3
 Enke/enkemann 4
 Enslig 5

4 Har du barn?

Nei 1,
 Ja, med min nåværende partner 2,
 Ja, fra tidligere forhold 3.

5 Vil du anbefale noen av barna å ta over bruket etter deg?

Ja 1
 Nei 2
 Vet ikke 3

6 Hvor mange barn bor i samme husstand som deg?

Antall under 18 år: 1
 Antall over 18 år: 2

7 Hva er din og din eventuelle samboer/ektefelles høyeste fullførte utdanning?

	7.A Deg selv	7.B Din ektefelle/samboer (Besvares kun av de som har ektefelle/samboer)
Grunnskole eller tilsvarende	☐ 1	☐ 1
Videregående skole (yrkes-/landbruksfag)	☐ 2	☐ 2
Videregående skole (allmennfag/gymnas)	☐ 3	☐ 3
Universitet/høyskole inntil 4 år	☐ 4	☐ 4
Universitet/høyskole over 4 år	☐ 5	☐ 5

8 Har du fullført landbruksfaglig utdanning på videregående skole, høyskole, universitet eller tilsvarende nivå?

Nei 1
 Ja, på videregående skole 2
 Ja, på universitet/høyskole 3

9 Har du vokst opp på et gårdsbruk eller på bygda for øvrig?

Ja, jeg har vokst opp på dette gårdsbruket 1
 Ja, jeg har vokst opp på et gårdsbruk 2
 Ja, jeg har vokst opp på bygda, men ikke på et gårdsbruk 3
 Nei, jeg har bodd på bygda bare i mindre deler av min oppvekst 4
 Nei, jeg har ikke vokst opp på bygda 5

10 Kryss av for hver av organisasjonene du er medlem av:

Norsk Bonde- og Småbrukarlag 01,
 Norges Bondelag 02,
 Norsk landbruksrådgivning 03,
 Norsk landbruksrådgivning HMS 04,
 Felleskjøpet 05,
 Nortura 06,
 Tine 07,
 Gartnerhallen 08,
 Norges Skogeierforbund 09,
 Privat skogeierforbund 10,
 Norsvin 11,
 GENO 12,
 Landkreditt 13,
 Bondens marked 14,
 TYR 15,
 Norsk Sau og Geit 16.

NÅ KOMMER DET NOEN SPØRSMÅL SOM OMHANDLER DEG OG DITT GÅRDSBRUK

11 Hvor stor betydning har følgende forhold for at du er gårdbruker? (Sett ett kryss for hver linje)

	Stor betydning 1	Noe betydning 2	Liten betydning 3	Ingen betydning 4	
Landbruksinteresse	☐	☐	☐	☐	1
Ønske om å være selvstendig	☐	☐	☐	☐	2
Interesse for et liv på bygda	☐	☐	☐	☐	3
Føler det som en plikt å drive gården videre	☐	☐	☐	☐	4
Gårdsdriften gir gode inntektsmuligheter	☐	☐	☐	☐	5
Hadde ikke andre jobbmuligheter da jeg tok over gården	☐	☐	☐	☐	6
Har ikke andre jobbmuligheter i dag	☐	☐	☐	☐	7
Ektefelle/samboer har ønske om å drive gård	☐	☐	☐	☐	8
Bidra med noe positivt til samfunnet	☐	☐	☐	☐	9
Gårdsdriften gir en god ramme for egne barns oppvekstmiljø	☐	☐	☐	☐	10

12 Tenker du på deg selv først og fremst som gårdbruker, eller er din yrkesidentitet mest knyttet til et annet yrke?

Gårdbruker	☐ 1
Annet yrke	☐ 2
Vet ikke	☐ 3
Begge deler	☐ 4

13 Dersom du kunne velge fritt uten å ta økonomiske hensyn, hvilket av de følgende alternativene ville du foretrekke?

Gårdsdrift på heltid	☐ 1
Deltidsarbeid ved siden av gårdsdriften	☐ 2
Heltidsarbeid ved siden av gårdsdriften	☐ 3
Heltidsarbeid uten gårdsdrift	☐ 4
Vet ikke	☐ 5

14 Hvilket år overtok du hovedansvaret for driften av bruket?

Skriv inn årstall med fire siffer:

15 Hadde du eller din eventuelle ektefelle/samboer odelsrett til bruket?

Nei	☐ 1
Ja, jeg (var første odelsberettigede)	☐ 2
Ja, jeg (men var ikke første odelsberettigede)	☐ 3
Ja, min ektefelle/samboer (var første odelsberettigede)	☐ 4
Ja, min ektefelle/samboer (men var ikke første odelsberettigede)	☐ 5

16 Er det du, ektefelle/samboer eller begge som eier bruket, eller forpakter du/dere bruket?

Bruket eies av meg	☐ 1
Bruket eies av min ektefelle/samboer	☐ 2
Bruket eies av meg og min ektefelle/samboer i fellesskap	☐ 3
Jeg/vi forpakter/leier bruket	☐ 4
Jeg/vi driver bruket på vegne av eier i nærmeste familie	☐ 5
Annet	☐ 6

17 SKAL KUN BESVARES AV DE SOM HAR EKTEFELLE/SAMBOER: Hvor ofte deltar samboer/ektefelle i disse aktivitetene/ beslutningene?

	Aldri 1	Sjelden 2	Av og til 3	Ofte 4	Alltid 5	
Daglige beslutninger og ledelse av gårdsarbeidet	☐	☐	☐	☐	☐	1
Praktisk arbeid i gårdsdrifta	☐	☐	☐	☐	☐	2
Løpende produksjonsplanlegging og rapportering	☐	☐	☐	☐	☐	3
Kontakt med veiledningsapparatet (landbruksfaglig rådgivning)	☐	☐	☐	☐	☐	4
Kontakt med regnskapskontor	☐	☐	☐	☐	☐	5
Langsiktig planlegging og investeringsbeslutninger	☐	☐	☐	☐	☐	6
Føring av regnskap	☐	☐	☐	☐	☐	7

18	SKAL KUN BESVARES AV DE SOM HAR EKTEFELLE/SAMBOER: Ta stilling til følgende påstander når det gjelder ektefelles/samboers involvering i gårdsdrifta?	Helt uenig	Delvis uenig	Både og	Delvis enig	Helt enig	
		1	2	3	4	5	
		☐	☐	☐	☐	☐	☐
	Den er viktig for min trivsel som bonde	☐	☐	☐	☐	☐	1
	Den er viktig for å ta gode beslutninger om gårdsdrifta	☐	☐	☐	☐	☐	2
	Den er avgjørende for at jeg er bonde i dag	☐	☐	☐	☐	☐	3
	Samboer/ektefelle er tilstrekkelig involvert	☐	☐	☐	☐	☐	4
	Jeg og ektefelle/samboer er likeverdige partnere i gårdsdrifta	☐	☐	☐	☐	☐	5
	Ektefelle/samboers lønnsinntekt er med og finansierer gårdsdrifta/investeringer på gården	☐	☐	☐	☐	☐	6

19 Er gården en del av en melkesamdrift?

Ja 1

Nei, men har konkrete planer om melkesamdrift .. 2

Nei 3

20 Hvis du ikke inngår som del av en melkesamdrift: Hvor ofte samarbeider du med andre gårdbrukere om arbeidsoppgaver i tilknytning til gårdsdriften?

Ofte 1

Av og til 2

Aldri/så og si aldri 3

21 Hvordan vil du beskrive standarden på brukets driftsbygninger?

Meget god 1

God 2

Middels 3

Dårlig 4

Meget dårlig 5

22 Hvordan vil du beskrive standarden på brukets maskinpark?

Meget god 1

God 2

Middels 3

Dårlig 4

Meget dårlig 5

23 Driver du konvensjonell eller økologisk produksjon?

Konvensjonell 1

Økologisk (inkludert i Debio-ordningen) 2

Begge deler/under omlegging 3

24 Hvis du ikke driver økologisk i dag: Har du planer om å legge om driften helt eller delvis til økologisk produksjon i løpet av de neste fem årene?

Ja 1

Nei 2

Vet ikke 3

25	Hvordan vurderer du kompetansen du/dere har på gårdsbruket innenfor følgende områder?	Ikke relevant	Svært god	God	Tilstrekkelig	Dårlig	Svært dårlig	
		1	2	3	4	5	6	
		☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
	Planteproduksjon	☐	☐	☐	☐	☐	☐	1
	Husdyrhold	☐	☐	☐	☐	☐	☐	2
	Driftstekniske fag	☐	☐	☐	☐	☐	☐	3
	Økonomi	☐	☐	☐	☐	☐	☐	4
	Administrasjon og ledelse	☐	☐	☐	☐	☐	☐	5
	Markedsforståelse	☐	☐	☐	☐	☐	☐	6
	Data og IKT	☐	☐	☐	☐	☐	☐	7
	Skogsdrift	☐	☐	☐	☐	☐	☐	8

26 I hvilken grad mener du at du som næringsutøver får dekket dine behov for faglig oppdatering?

I stor grad 1

I noen grad 2

I liten grad 3

Ikke i det hele tatt 4

27 Har du betalt for rådgivning til gårdsdrifta i 2015? Her menes rådgivning utover det som er inkludert i eventuell medlemskontigent.

Nei (Gå til spørsmål 29) 1

1 - 4 999 kr 2

5 000 - 14 999 kr 3

15 000 kr eller mer 4

28 Hvordan vurderer du rådgivningen du har betalt for innenfor følgende områder?

	Ikke relevant	Svært god	God	Tilstrekkelig	Dårlig	Svært dårlig	
	1	2	3	4	5	6	
Planteproduksjon	☐	☐	☐	☐	☐	☐	1
Husdyrhold	☐	☐	☐	☐	☐	☐	2
Driftstekniske fag	☐	☐	☐	☐	☐	☐	3
Økonomi	☐	☐	☐	☐	☐	☐	4
Administrasjon og ledelse	☐	☐	☐	☐	☐	☐	5
Markedsforståelse	☐	☐	☐	☐	☐	☐	6
Data og IKT	☐	☐	☐	☐	☐	☐	7
Skogsdrift	☐	☐	☐	☐	☐	☐	8

29 Hvor viktig er hver av de kildene som er nevnt nedenfor for deg når det gjelder å få ny kunnskap i gårdsdrifta?

	Svært viktig	Ganske viktig	Litt viktig	Ikke viktig	Bruker ikke denne kilden	
	1	2	3	4	5	
Andre bønder i nærheten av der du bor	☐	☐	☐	☐	☐	1
Andre bønder i andre deler av landet	☐	☐	☐	☐	☐	2
Fagtidsskrifter/-aviser	☐	☐	☐	☐	☐	3
Internett	☐	☐	☐	☐	☐	4
Rådgivere knyttet til landbruksamvirke	☐	☐	☐	☐	☐	5
Rådgivere i Norsk Landbruksrådgivning	☐	☐	☐	☐	☐	6
Leverandører av teknisk utstyr/maskiner	☐	☐	☐	☐	☐	7
Andre kilder	☐	☐	☐	☐	☐	8

DE NESTE SPØRSMÅLENE OMHANDLER ØKONOMI OG INVESTERINGER.

30 Har det økonomiske resultatet fra gårdsdriften endret seg i positiv eller negativ retning de siste fem årene?

Endret seg i positiv retning 1

Ingen endring 2

Endret seg i negativ retning 3

Vet ikke 4

Bruket har vært i drift i mindre enn fem år 5

31 Tror du at det økonomiske resultatet fra gårdsdriften vil endre seg i positiv eller negativ retning de neste fem årene?

Endre seg i positiv retning 1

Ingen endring 2

Endre seg i negativ retning 3

Vet ikke 4

32 Har husstandens totale økonomiske situasjon endret seg i positiv eller negativ retning de siste fem årene?

Endret seg i positiv retning 1

Ingen endring 2

Endret seg i negativ retning 3

Vet ikke 4

33 Tror du at husstandens totale økonomiske situasjon vil endre seg i positiv eller negativ retning i løpet av de neste fem årene?

Endre seg i positiv retning 1

Ingen endring 2

Endre seg i negativ retning 3

Vet ikke 4

34 Har det i løpet av det siste året hendt at husstanden har hatt vansker med å klare de løpende utgifter til mat, transport, bolig og lignende?

Ja, ofte 1
 Ja, av og til 2
 Ja, en sjelden gang 3
 Nei, aldri 4

35 Hvor stor var husstandens samlede netto næringsinntekt fra jord- og skogbruket i 2015?

Ingen inntekt / negativ inntekt 1
 1-49 999 kroner 2
 50 000-99 999 kroner 3
 100 000-149 999 kroner 4
 150 000-199 999 kroner 5
 200 000-299 999 kroner 6
 300 000-399 999 kroner 7
 400 000-499 999 kroner 8
 Over 500 000 kroner 9

36 Hvor stor var husstandens samlede nettoinntekt i 2015? (Ta med alle inntekter fra arbeid på og utenfor gårdsbruket, også eventuelle trygde- og pensjonsinntekter)

Under 99 999 kroner 01
 100 000-199 999 kroner 02
 200 000-299 999 kroner 03
 300 000-399 999 kroner 04
 400 000-499 999 kroner 05
 500 000-599 999 kroner 06
 600 000-699 999 kroner 07
 700 000-799 999 kroner 08
 800 000-899 999 kroner 09
 900 000-999 999 kroner 10
 Over 1 000 000 kroner 11

37 Hvor stor andel av husstandens samlede nettoinntekt kom fra gårdsdriften i 2015?

0 prosent 1
 1 til 24 prosent 2
 25 til 49 prosent 3
 50 til 74 prosent 4
 75 til 99 prosent 5
 100 prosent 6

38 Hvordan vurderer du den samlede gjelden på gårdsbruket sett i forhold til omfanget av drifta på bruket i dag?

Alt for stor 1
 Stor 2
 Middels 3
 Liten 4
 Har ikke gjeld 5

39 Hvor mye er det investert i bygninger, maskiner og annet (f.eks. besetning, veier, hestebane) i løpet av de siste 5 årene?

	39.A Bygninger	39.B Maskiner	39.C Annet
Under 100 000 kr	☐ 1	☐ 1	☐ 1
100 000 - 249 999 kr	☐ 2	☐ 2	☐ 2
250 000 - 749 999 kr	☐ 3	☐ 3	☐ 3
750 000 - 999 999 kr	☐ 4	☐ 4	☐ 4
1 000 000 - 2 999 999 kr	☐ 5	☐ 5	☐ 5
3 000 000 - 4 999 999 kr	☐ 6	☐ 6	☐ 6
5 000 000 eller mer	☐ 7	☐ 7	☐ 7

40 Hvor sannsynlig er det at det blir foretatt større investeringer i gårdens driftsbygninger de neste fem årene?

Svært sannsynlig 1
 Ganske sannsynlig 2
 Lite sannsynlig 3
 Usannsynlig 4

41 Hvilket år ble driftsbygningen som er mest sentral i produksjonen på bruket bygget og når ble det eventuelt sist vesentlig ombygget/rehabiliteret?

Bygningsår på driftsbygning (skriv inn årstall med fire siffer):

Årstall eventuelt vesentlig ombygget/rehabiliteret (skriv inn årstall med fire siffer):

PÅ DE NESTE SIDENE VIL DU BLANT ANNET FÅ NOEN SPØRSMÅL DER VI ER INTERESSERT I UTSIKTENE OG PLANENE FOR GÅRDSBRUKET DE NESTE ÅRENE.

42 Regner du med at det vil skje opp- eller nedrustning i maskin- og redskapsparken som bruket disponerer i løpet av de neste fem årene?

- Det vil skje en betydelig opprustning 1
 Det vil skje en viss opprustning 2
 Maskin-/redskapsparken vil bli holdt omtrent på dagens nivå 3
 Det vil skje salg, utrangering eller nedsliting i et visst omfang 4
 Det vil skje salg, utrangering eller nedsliting i et betydelig omfang 5
 Vet ikke 6

43 Regner du med at det i løpet av de neste fem årene vil skje endringer i arealet dyrka mark som bruket disponerer? Ta også med leid jord, tilleggsjord og eventuelt kjøp av jord.

- Nei 1
 Usikkert, vanskelig å si 2
 Tar sikte på å redusere arealet dyrka mark 3
 Tar sikte på å øke arealet dyrka mark 4
 Annet 5

44 Planlegger du investeringer i grøftesystem/drenering i løpet av de neste fem årene?

- Ja, på eget areal 1
 Ja, på leid areal 2
 Nei 3

45 Hvor sannsynlig er det at det skjer endringer i brukets produksjonstype (oppstart/nedlegging av husdyr-/planteproduksjon) de neste fem årene?

- Svært sannsynlig 1
 Ganske sannsynlig 2
 Lite sannsynlig 3
 Usannsynlig 4

46 Hvilke endringer i valg av produksjoner på bruket vil mest sannsynlig skje? (Sett flere eller ingen kryss)

- Ny husdyrproduksjon vil bli startet 1,
 Eksisterende husdyrproduksjon vil bli nedlagt 2,
 Ny planteproduksjon vil bli startet 3,
 Eksisterende planteproduksjon vil bli nedlagt 4.

47 Hva er den viktigste produksjonen på gårdsbruket? (Sett bare ett kryss)

- Melkeproduksjon 1
 Husdyrhold 2
 Kornproduksjon 3
 Annen planteproduksjon, inklusive frukt og grønnsaker 4
 Skog 5
 Annen produksjon 6

48 Her vil vi at du skal krysse av for om du driver eller ikke driver med hver av de produksjonene som er nevnt nedenfor. For de produksjoner som du driver med vil vi at du skal oppgi hvordan du ser for deg utviklingen i produksjonen framover.

48.A

Driver du med produksjonen?

48.B

Produksjonsutvikling framover

	48.A		48.B				
	Ja	Nei	Øke produksjonen	Fortsetter som før	Nedgang i produksjonen	Legger ned produksjonen	
	1	2	1	2	3	4	
Melk	☐	☐	☐	☐	☐	☐	1
Storfekjøtt	☐	☐	☐	☐	☐	☐	2
Sau	☐	☐	☐	☐	☐	☐	3
Svin	☐	☐	☐	☐	☐	☐	4
Fjørfe	☐	☐	☐	☐	☐	☐	5
Pels	☐	☐	☐	☐	☐	☐	6
Annen husdyrproduksjon	☐	☐	☐	☐	☐	☐	7
Korn	☐	☐	☐	☐	☐	☐	8
Grovfôr	☐	☐	☐	☐	☐	☐	9
Annen planteproduksjon	☐	☐	☐	☐	☐	☐	10
Skog	☐	☐	☐	☐	☐	☐	11
Annet	☐	☐	☐	☐	☐	☐	12

49	Hvor sannsynlig er det at det vil skje en produksjonsøkning i planteproduksjonen i løpet av de neste fem årene som følger av.....				
		Svært sannsynlig	Ganske sannsynlig	Lite sannsynlig	Usannsynlig
		1	2	3	4
	...nydyrkning?	☐	☐	☐	☐
	...kjøp av dyrkajord?	☐	☐	☐	☐
	...økt leie av dyrkajord?	☐	☐	☐	☐
	...økte avlinger per dekar?	☐	☐	☐	☐

50	Hvor sannsynlig er det at det vil skje en produksjonsøkning i husdyrproduksjonen i løpet av de neste fem årene som følger av.....				
		Svært sannsynlig	Ganske sannsynlig	Lite sannsynlig	Usannsynlig
		1	2	3	4
	...økt antall dyr?	☐	☐	☐	☐
	...økt produksjon per dyr?	☐	☐	☐	☐
	...økt bruk av grovfôr?	☐	☐	☐	☐
	...økt bruk av kraftfôr?	☐	☐	☐	☐

51	Hvor enig eller uenig er du i hver av påstandene som er nevnt nedfor?							
		Helt uenig	Delvis uenig	Både og	Delvis enig	Helt enig		
		1	2	3	4	5		
	Økt produksjon er ikke aktuelt fordi det er usikkert om noen vil ta over bruket ...	☐	☐	☐	☐	☐		1
	Jeg vil ikke øke produksjonen fordi jeg ikke kan jobbe mer enn jeg gjør	☐	☐	☐	☐	☐		2
	Jeg vil ikke øke produksjonen fordi jeg mangler tilgang til finansiering/lån	☐	☐	☐	☐	☐		3
	Økt produksjon vil ikke være lønnsomt for mitt bruk	☐	☐	☐	☐	☐		4
	Jeg frykter reduksjon i tilskuddene hvis jeg øker produksjonen	☐	☐	☐	☐	☐		5
	Den innretningen som per i dag er på tilskuddene gjør at økt produksjon ikke er aktuelt for meg	☐	☐	☐	☐	☐		6
	Jeg mangler tilgang på areal for å kunne øke produksjonen	☐	☐	☐	☐	☐		7
	Jorda mi tåler ikke økte avlinger	☐	☐	☐	☐	☐		8
	Klimaet her tillater ikke økt produksjon	☐	☐	☐	☐	☐		9
	Jeg mangler de nødvendige maskiner og redskaper for å øke produksjonen	☐	☐	☐	☐	☐		10
	Jeg mangler den nødvendige kunnskapen for å øke produksjonen	☐	☐	☐	☐	☐		11

52	Hvilke av de følgende mulige utviklingstrekk vil være sannsynlige for deg/ditt gårdsbruk de neste fem årene? (Sett flere eller ingen kryss)
Produksjonsøkning	☐ 01,
Produksjonsnedgang	☐ 02,
Kostnadsreduksjoner	☐ 03,
Økt arbeidsinnsats på bruket	☐ 04,
Kulturlandskapstiltak	☐ 05,
(Videre-)utvikling av tilleggsnæring med utgangspunkt i gårdens ressurser	☐ 06,
Videreforedling og/eller salg av gårdsprodukter ...	☐ 07,
Jeg arbeider (mer) utenfor gården	☐ 08,
Ektefelle/samboer arbeider (mer) utenfor gården .	☐ 09,
Jeg blir pensjonist	☐ 10,
Legger ned gårdsdrifta, fortsatt bosatt på gården .	☐ 11,
Legger ned gårdsdrifta, flytter	☐ 12,
Gårdsbruket blir fritidseiendom	☐ 13.

53	Hvilket av følgende alternativer regner du med er mest sannsynlig for ditt gårdsbruk om tyve år?
Gårdsbruket vil være drevet av dagens brukere ..	☐ 1
Gårdsbruket vil være drevet av barn eller slekt av dagens brukere	☐ 2
Gårdsbruket vil være forpaktet bort til andre	☐ 3
Gårdsbruket vil være nedlagt som selvstendig enhet	☐ 4
Gårdsbruket vil være solgt utenfor familien, men drevet som selvstendig enhet	☐ 5
Gårdsbruket vil være fritidseiendom	☐ 6
Annet	☐ 7
Vet ikke	☐ 8

54 Tror du at noen i familien (slekta) kommer til å ta over gården etter deg?

- Ja, eldste sønn 1
 Ja, eldste datter 2
 Ja, yngre sønn 3
 Ja, yngre datter 4
 Ja, noen av barna, men vet ikke hvem 5
 Ja, noen andre i slekta 6
 Nei, tror det er ingen i slekta som vil overta 7
 Vet ikke 8

55 SKAL BARE BESVARES AV DE SOM IKKE TROR NOEN I FAMILIEN (SLEKTA) KOMMER TIL Å TA OVER GÅRDEN: Hva er den mest avgjørende faktoren for at ingen vil ta over? Ta utgangspunkt i den personen som har første odel til bruket. (Sett bare ett kryss)

- Vil ha bedre betalt arbeid 1
 Vil ha mer interessant arbeid 2
 Dårlig lønnsomhet i gårdsdriften 3
 Lite fritid 4
 Ubekvem arbeidstid 5
 Bor/ønsker å bo et annet sted 6
 Mangler interesse for landbruksarbeid 7
 Annet 8

NÅ FØLGER NOEN SPØRSMÅL OM DIN HVERDAG OG VIDERE ER VI INTERESSERT I DIN MENING OM ULIKE FORHOLD KNYTTET TIL DIN JOBB SOM BONDE.

56 Nedenfor følger noen påstander om ferie, fritid og sosial kontakt. Vi vil at du for hver av påstandene krysser av for om du er helt uenig, delvis uenig, både- og, delvis enig eller helt enig.

	Helt uenig	Delvis uenig	Både og	Delvis enig	Helt enig	
	1	2	3	4	5	
Jeg opplever at jeg har nok ferie- og fridager	☐	☐	☐	☐	☐	1
Mer fritid er viktigere enn økte inntekter	☐	☐	☐	☐	☐	2
Det er vanskelig å skaffe avløser når jeg skal ha fri	☐	☐	☐	☐	☐	3
Jeg skulle gjerne holdt bedre kontakt med familie og venner .	☐	☐	☐	☐	☐	4
Jeg skulle gjerne hatt flere fortrolige venner	☐	☐	☐	☐	☐	5
Jeg føler meg ofte ensom som gårdbruker	☐	☐	☐	☐	☐	6

57 Hvor tilfreds er du med følgende forhold? Merk av på skalaen fra 1 (svært utilfreds) til 10 (svært tilfreds)

	1: Svært utilfreds	2	3	4	5	6	7	8	9	10: Svært tilfreds	
	01	02	03	04	05	06	07	08	09	10	
Inntekt fra gårdsdrifta	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	1
Arbeidsforhold, arbeidsmiljø	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	2
Økonomien i din husholdning	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	3
Det landbruksfaglige miljøet der du bor	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	4
Din egen helse	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	5
Ditt sosiale nettverk	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	6
Ferie og fritid	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	7
Tjeneste-/servicetilbud i lokalsamfunnet	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	8
Boforholdene	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	9
Dyreholdet (for de med husdyr)	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	10
Arbeidssikkerheten på gården	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	11

58 Har du i løpet av de siste 6 månedene		Veldig ofte	Ofte	Av og til	Sjelden	Aldri	
		1	2	3	4	5	
...vært bekymret for økonomien på bruket?		☐	☐	☐	☐	☐	1
...vært bekymret for norsk landbruks framtid?		☐	☐	☐	☐	☐	2
...vært bekymret for at gårdbrukere i nærmiljøet legger ned driften?		☐	☐	☐	☐	☐	3
...vært bekymret for at du ikke får gjort alt som bør gjøres på gården?		☐	☐	☐	☐	☐	4
...vært bekymret for at du ikke klarer å balansere godt nok mellom familieliv og pliktene på gården?		☐	☐	☐	☐	☐	5
...hatt lyst til å slutte som bonde?		☐	☐	☐	☐	☐	6

59 Hvordan er helsa di nå?		
Dårlig	☐	1
Ikke helt god	☐	2
God	☐	3
Svært god	☐	4

60 I hvor stor grad har du vært plaget med noe av det som er nevnt nedenfor i løpet av de siste 14 dagene?		Ikke plaget	Litt plaget	Ganske plaget	Veldig plaget	
		1	2	3	4	
Vært stadig redd og engstelig		☐	☐	☐	☐	1
Følt deg anspent og urolig		☐	☐	☐	☐	2
Følt håpløshet når du tenker på framtiden		☐	☐	☐	☐	3
Følt deg nedfor og trist		☐	☐	☐	☐	4
Bekymret deg mye om forskjellige ting		☐	☐	☐	☐	5

61 Hvordan føler du at gårdbrukeryrket jevnt over blir verdsatt av ulike grupper? Merk av på skalaen fra 1 (svært lavt verdsatt) til 5 (svært høyt verdsatt). (Sett ett kryss for hver linje)		1: Svært lavt verdsatt	2	3	4	5: Svært høyt verdsatt	
		1	2	3	4	5	
I lokalsamfunnet		☐	☐	☐	☐	☐	1
I storsamfunnet		☐	☐	☐	☐	☐	2
Av media		☐	☐	☐	☐	☐	3
Av rikspolitikere		☐	☐	☐	☐	☐	4
Av forbrukerne		☐	☐	☐	☐	☐	5
Av landbruksforvaltningen		☐	☐	☐	☐	☐	6

62 Vi har også noen generelle utsagn om livet i bygd og by som vi vil at du skal angi i hvilken grad du er enig eller uenig i.		Helt uenig	Delvis uenig	Både og	Delvis enig	Helt enig	
		1	2	3	4	5	
Det er trygt og godt å bo på bygda		☐	☐	☐	☐	☐	1
Det er for mye støy og uro i byene		☐	☐	☐	☐	☐	2
Jeg bruker ofte kulturtilbudene som finnes i byene		☐	☐	☐	☐	☐	3
Jeg foretrekker å feriere ute i naturen fremfor byferier		☐	☐	☐	☐	☐	4
Folk som bor på bygda har et bedre liv enn de som bor i byene		☐	☐	☐	☐	☐	5
Byfolk er mer tolerante enn bygdefolk		☐	☐	☐	☐	☐	6
Det er enklere å skape sitt eget liv i byen		☐	☐	☐	☐	☐	7
Byfolk har et fremmed forhold til naturen		☐	☐	☐	☐	☐	8

63 Har du i løpet av de siste 10 år mottatt støtte fra noen av de følgende tilskuddsordninger?

- BU-midler til tradisjonelt landbruk 1,
BU-midler til tilleggsnæring landbruk 2,
Regionale miljøprogram (RMP) eller miljøtiltak i landbruket (SMIL) 3,
Nærings- og miljøtiltak i skogbruket 4,
Kommunale næringsfond 5.

64 Vi skal nå fortsette med noen påstander om landbrukspolitikken. Hvor enig eller uenig er du i hver av påstandene under?

	Helt uenig	Delvis uenig	Både og	Delvis enig	Helt enig	
	1	2	3	4	5	
På grunn av landbrukspolitikken som føres, vil mange kvie seg for å ta over gårdsbruk i årene fremover	☐	☐	☐	☐	☐	1
Det er for mange offentlige reguleringer i landbruket	☐	☐	☐	☐	☐	2
Alt i alt synes jeg at jeg får god hjelp fra landbruksforvaltningen	☐	☐	☐	☐	☐	3
Odelsloven bør opprettholdes	☐	☐	☐	☐	☐	4
Boplikten bør opprettholdes	☐	☐	☐	☐	☐	5
Driveplikten bør opprettholdes	☐	☐	☐	☐	☐	6
Det er for lite markedstilpasning i norsk landbruksproduksjon	☐	☐	☐	☐	☐	7
Myndighetene bør oppfordre flere jenter til å ta over gårdsbruk	☐	☐	☐	☐	☐	8
Slik som det er i dag, er det enklere for gutter enn jenter å ta over og drive et gårdsbruk	☐	☐	☐	☐	☐	9
Graden av selvforsyning basert på norske ressurser bør økes	☐	☐	☐	☐	☐	10
Det bør fortsatt være et krav om at avlinga brukes til matproduksjon for å få kulturlandskapstilskudd	☐	☐	☐	☐	☐	11
Pelsdyroppdrett bør forbys i Norge	☐	☐	☐	☐	☐	12
Offentlig prisregulering av landbrukseiendommer bør opprettholdes	☐	☐	☐	☐	☐	13
Det bør være begrensninger i selskapers muligheter til å kjøpe landbrukseiendommer	☐	☐	☐	☐	☐	14
Det bør være opp til den enkelte eier av landbrukseiendommer om eiendommen skal deles opp	☐	☐	☐	☐	☐	15

65 Vi ønsker at du tar stilling til følgende påstander:		Helt uenig	Delvis uenig	Både og	Delvis enig	Helt enig	
		1	2	3	4	5	
Jeg vil trolig bruke arbeidsinnvandrere på gårdsbruket i årene som kommer	☐	☐	☐	☐	☐	☐	1
Det er akseptabelt at arbeidsinnvandrere har lavere lønn enn innleid norsk arbeidskraft i landbruket	☐	☐	☐	☐	☐	☐	2
Arbeidsinnvandrere er vanligvis fullgod arbeidskraft	☐	☐	☐	☐	☐	☐	3
Jeg er skeptisk til økt arbeidsinnvandring i landbruket	☐	☐	☐	☐	☐	☐	4
Jordbruksstøtten må i større grad frikoples fra produksjonen	☐	☐	☐	☐	☐	☐	5
Det er på tide å fjerne produksjonsbegrensninger i norsk landbruk	☐	☐	☐	☐	☐	☐	6
Økologisk drift er mer klimavennlig enn konvensjonell drift	☐	☐	☐	☐	☐	☐	7
Det er viktigere å få ned utslippene av klimagasser i andre sektorer enn i landbruket	☐	☐	☐	☐	☐	☐	8
Teknologisk utvikling vil gjøre landbruket i stand til å håndtere utfordringer knyttet til klimaendringer	☐	☐	☐	☐	☐	☐	9
Økt bruk av importert kraftfôr er nødvendig for å øke produksjonen i norsk landbruk.	☐	☐	☐	☐	☐	☐	10
Selvforsyningsgraden i landbruket må opprettholdes uten å øke bruken av importert kraftfôr.	☐	☐	☐	☐	☐	☐	11
Grunneiere bør ha full råderett over utmarksressursene	☐	☐	☐	☐	☐	☐	12
Landbrukets kulturlandskap nær tettbygde strøk er en egnet arena for friluftsliv	☐	☐	☐	☐	☐	☐	13
Det er et problem at jordbruksarealet som jeg driver er spredt (oppstykket) på for mange skifter og/eller eiendommer	☐	☐	☐	☐	☐	☐	14
Jeg ville være interessert i å delta hvis det ble satt i gang et lokalt prosjekt med sikte på å redusere omfanget av oppstykket driftsareal	☐	☐	☐	☐	☐	☐	15
66 Vi har også noen påstander om økologisk landbruk:		Helt uenig	Delvis uenig	Både og	Delvis enig	Helt enig	
		1	2	3	4	5	
Dyrene på økologiske gårder har det bedre enn dyr på konvensjonelle gårder	☐	☐	☐	☐	☐	☐	1
Mat som er produsert økologisk, er ikke i vesentlig grad bedre for helsa enn konvensjonelt produsert norsk mat	☐	☐	☐	☐	☐	☐	2
Å produsere maten økologisk er bedre for miljøet enn konvensjonelle produksjonsmetoder	☐	☐	☐	☐	☐	☐	3
Det konvensjonelle landbruket i Norge er økologisk nok	☐	☐	☐	☐	☐	☐	4
67 Vi fortsetter nå med noen påstander om landbrukssamvirket:		Helt uenig	Delvis uenig	Både og	Delvis enig	Helt enig	
		1	2	3	4	5	
Bøndene kan best fremme sine interesser ved å stå sammen i samvirkeorganisasjoner	☐	☐	☐	☐	☐	☐	1
Jeg er villig til å få en lavere produktpris hvis det bidrar til å opprettholde landbruksproduksjon i hele landet	☐	☐	☐	☐	☐	☐	2
Medlemsdemokratiet hindrer samvirkeorganisasjonene i å være effektive markedsaktører	☐	☐	☐	☐	☐	☐	3
Samvirkeprinsippene blir ikke ivaretatt dersom selskapene blir for store ...	☐	☐	☐	☐	☐	☐	4
Samvirket trenger konkurranse fra flere private aktører	☐	☐	☐	☐	☐	☐	5
Med dagens utvikling blir samvirkeorganisasjonene avleggs	☐	☐	☐	☐	☐	☐	6
Ledelsen i samvirkeorganisasjonene gjør en god jobb på vegne av medlemmene	☐	☐	☐	☐	☐	☐	7

68 Mener du følgende faktorer vil ha en negativ eller positiv virkning for norsk landbruk?

	Svært negativ 1	Noe negativ 2	Ingen betydning 3	Noe positiv 4	Svært positiv 5	Vet ikke 6	
Bruk av genteknologi i norsk matproduksjon	☐	☐	☐	☐	☐	☐	1
Færre og større produksjonsenheter	☐	☐	☐	☐	☐	☐	2
Strengere krav til dyrevelferd	☐	☐	☐	☐	☐	☐	3
Strengere miljøkrav	☐	☐	☐	☐	☐	☐	4
Miljø- og matskandaler i andre land	☐	☐	☐	☐	☐	☐	5
Større omlegging til økologisk jordbruk	☐	☐	☐	☐	☐	☐	6
Mindre bruk av landbrukssubsidier	☐	☐	☐	☐	☐	☐	7
Mer nisjeproduksjon	☐	☐	☐	☐	☐	☐	8
Mer bruk av lokale merkeordninger	☐	☐	☐	☐	☐	☐	9
Mer bruk av importert kraftfôr	☐	☐	☐	☐	☐	☐	10

69 Mener du at det norske landbruket bør prioritere følgende oppgaver svakere, som i dag eller sterkere?

	Prioritere betydelig svakere 1	Prioritere noe svakere 2	Prioritere som i dag 3	Prioritere noe sterkere 4	Prioritere betydelig sterkere 5	
Sikre økt verdiskapning	☐	☐	☐	☐	☐	1
Sikre bærekraftig landbruk	☐	☐	☐	☐	☐	2
Sikre matproduksjon over hele landet	☐	☐	☐	☐	☐	3
Sikre en kostnadseffektiv matproduksjon	☐	☐	☐	☐	☐	4
Sikre matvareberedskap	☐	☐	☐	☐	☐	5
Sikre bosetting i distriktene	☐	☐	☐	☐	☐	6
Forvalte kulturarv	☐	☐	☐	☐	☐	7
Forvalte kulturlandskap/biologisk mangfold	☐	☐	☐	☐	☐	8
Sikre forbrukerne trygge matvarer	☐	☐	☐	☐	☐	9
Sikre forbrukerne norske matvarer	☐	☐	☐	☐	☐	10
Sikre forbrukerne billige matvarer	☐	☐	☐	☐	☐	11
Sikre bønders eiendomsrettigheter	☐	☐	☐	☐	☐	12
Sikre bønders bruksrettigheter	☐	☐	☐	☐	☐	13

70 Hvordan tror du følgende faktorer vil påvirke ditt bruk de neste ti årene?

	Svært negativt 1	Noe negativt 2	Ingen betydning 3	Noe positivt 4	Svært positivt 5	Vet ikke 6	
Klimaendringer	☐	☐	☐	☐	☐	☐	1
Økte matvarepriser internasjonalt	☐	☐	☐	☐	☐	☐	2
Økt etterspørsel etter biodrivstoff	☐	☐	☐	☐	☐	☐	3
Dyre-/plantesykdommer	☐	☐	☐	☐	☐	☐	4
Rovdyr	☐	☐	☐	☐	☐	☐	5
Krav til reduserte CO2 utslipp	☐	☐	☐	☐	☐	☐	6
Økt energipris	☐	☐	☐	☐	☐	☐	7
Økt konkurranse om areal på innmark	☐	☐	☐	☐	☐	☐	8
Økt konkurranse om areal i utmark	☐	☐	☐	☐	☐	☐	9

71 I hvilken grad tror du følgende forhold vil påvirke din produksjon de neste 5 årene?		I stor grad	I noen grad	I liten grad	Ikke i det hele tatt	Vet ikke/ingen mening	
		1	2	3	4	5	
Flomskade	☐	☐	☐	☐	☐	☐	1
Tørke eller vannmangel	☐	☐	☐	☐	☐	☐	2
Lengre vekstsesong	☐	☐	☐	☐	☐	☐	3
Erosjon eller utgravning	☐	☐	☐	☐	☐	☐	4
Kjøreskader grunnet for mye nedbør/våt åker eller eng	☐	☐	☐	☐	☐	☐	5
For mye nedbør på feil tid av året	☐	☐	☐	☐	☐	☐	6
72 Hvor opptatt er du av klimadebatten?							
	Svært opptatt						☐ 1
	Ganske opptatt						☐ 2
	Verken eller						☐ 3
	Ganske lite opptatt						☐ 4
	Svært lite opptatt						☐ 5
73 Dersom en ved hjelp av genteknologi kan få en mer miljøvennlig landbruksproduksjon, hvordan ville du forholdt deg til å ta denne teknologien i bruk?							
	Svært positiv						☐ 1
	Noe positiv						☐ 2
	Noe negativ						☐ 3
	Svært negativ						☐ 4
	Vet ikke						☐ 5
74 Har du hatt sau på beite i løpet av 2015?							
	Ja						☐ 1
	Nei (Gå til spørsmål 77)						☐ 2
75 Hvor stor betydning har følgende problemer knytta til beitebruk for din produksjon?		Svært stor betydning	Stor betydning	Noe betydning	Liten betydning	Ingen betydning	
		1	2	3	4	5	
Tap av husdyr pga rovdyr og/eller ørn	☐	☐	☐	☐	☐	☐	1
Tap av husdyr av andre grunner	☐	☐	☐	☐	☐	☐	2
Beitenekt fra mattilsynet	☐	☐	☐	☐	☐	☐	3
Begrensa tilgang på innmarksareal/vinterfôr	☐	☐	☐	☐	☐	☐	4
Begrensa tilgang til utmarksbeite	☐	☐	☐	☐	☐	☐	5
Brukskonflikter knytta til hytter og turisme	☐	☐	☐	☐	☐	☐	6
Brukskonflikter knytta til reindrift	☐	☐	☐	☐	☐	☐	7
Konflikter med naboer/andre bønder	☐	☐	☐	☐	☐	☐	8
Dårlige/manglende gjerder	☐	☐	☐	☐	☐	☐	9
Andre problemer	☐	☐	☐	☐	☐	☐	10
76 Hvordan ser du for deg at det vil drives beitebruk på ditt bruk om fem år?							
	Vil ikke ha beitedyr om 5 år						☐ 1
	Redusere omfanget						☐ 2
	Omfang som i dag						☐ 3
	Øke omfanget						☐ 4
	Vet ikke						☐ 5

DE NESTE SPØRSMÅLENE OMHANDLER ANNEN NÆRINGSVIRKSOMHET PÅ BRUKET.

77 Driver du eller din ektefelle/samboer med annen næringsvirksomhet med utgangspunkt i brukets ressurser og når startet dere opp virksomheten?

	77.A				77.B	
	Fyll ut for hver rekke				Årstall startet opp	
	Nei	Ja, jeg	Ja, ektefelle /samboer	Ja, begge i fellesskap		
	1	2	3	4		
Leiekjøring, slått, brøyting, strøing o.l.	☐	☐	☐	☐	_ _ _ _	1
Vedproduksjon, biobrensel o.l.	☐	☐	☐	☐	_ _ _ _	2
Gårdssag	☐	☐	☐	☐	_ _ _ _	3
Utleie av lokaler, lagerhold o.l.	☐	☐	☐	☐	_ _ _ _	4
Bygningsarbeid	☐	☐	☐	☐	_ _ _ _	5
Husdyravløsning	☐	☐	☐	☐	_ _ _ _	6
Fiskeri, havbruk og/eller oppdrett	☐	☐	☐	☐	_ _ _ _	7
Gårdsmat (foredling/salg)	☐	☐	☐	☐	_ _ _ _	8
Utleie av jakt og/eller fiskerettigheter	☐	☐	☐	☐	_ _ _ _	9
Overnatting på eller ved gården	☐	☐	☐	☐	_ _ _ _	10
Servering på eller ved gården	☐	☐	☐	☐	_ _ _ _	11
Opplevelsestilbud, guiding o.l. (reiseliv) ...	☐	☐	☐	☐	_ _ _ _	12
Organisert bygdeservice	☐	☐	☐	☐	_ _ _ _	13
Helse og omsorg, avlastning	☐	☐	☐	☐	_ _ _ _	14
Barnehage/skolerelaterte tjenester	☐	☐	☐	☐	_ _ _ _	15
Rådgivning, regnskap, konsulenttjenester	☐	☐	☐	☐	_ _ _ _	16
Kurs, seminar, konferanse	☐	☐	☐	☐	_ _ _ _	17
Kunst og kultur	☐	☐	☐	☐	_ _ _ _	18
Småkraftverk	☐	☐	☐	☐	_ _ _ _	19
Salg av hytter eller tomter	☐	☐	☐	☐	_ _ _ _	20
Drift av hyttefelt	☐	☐	☐	☐	_ _ _ _	21
Annet	☐	☐	☐	☐	_ _ _ _	22

78 Hvor stor var netto næringsinntekt fra denne virksomheten i 2015?

Skriv inn netto næringsinntekt i 2015:

_ _ _ _

79	Ble det drevet "Inn på tunet"-aktiviteter som næring på bruket?	Ja, driver med "Inn på tunet"/grønn omsorg	☐	1
		Nei	☐	2
		Nei. Har drevet med "Inn på tunet" før, men sluttet	☐	3
		Nei, men planlegger å starte opp	☐	4

80	Hvis du driver med annen næringsvirksomhet på bruket: Hvor stor betydning har følgende forhold for at du/dere valgte å starte med ny næringsvirksomhet med utgangspunkt i brukets ressurser?		Svært stor betydning	Stor betydning	Noe betydning	Liten betydning	Ingen betydning		
			1	2	3	4	5		
		Lokal kultur/lokale nettverk	☐	☐	☐	☐	☐		1
		Ønske om å skape/få til noe	☐	☐	☐	☐	☐		2
		Hadde tilgjengelige ressurser på gårdsbruket	☐	☐	☐	☐	☐		3
		Lå spesielt til rette i distriktet her	☐	☐	☐	☐	☐		4
		Ønske om å møte nye folk/jobbe med mennesker	☐	☐	☐	☐	☐		5
		Hadde behov for ekstra inntekter	☐	☐	☐	☐	☐		6
		Å skape en mulighet for å bli boende på bruket	☐	☐	☐	☐	☐		7
		Ønske om å skape en arbeidsplass for ektefelle/samboer	☐	☐	☐	☐	☐		8

81	Hvilken betydning har inntektene fra annen næringsvirksomhet med utgangspunkt i brukets ressurser?	Driver ikke med annen næringsvirksomhet med utgangspunkt i brukets ressurser	☐	1
		Liten/ingen økonomisk betydning	☐	2
		Noe økonomisk betydning	☐	3
		Stor økonomisk betydning	☐	4
		Meget stor økonomisk betydning	☐	5

82	I hvilket omfang vil du i fremtiden drive med annen næringsvirksomhet enn tradisjonelt jord- og skogbruk?	Vil ikke drive med annen næring/slutte	☐	1
		Redusere omfanget	☐	2
		Omfang som i dag	☐	3
		Øke omfanget	☐	4
		Vet ikke	☐	5

TIL SLUTT HAR VI NOEN SPØRSMÅL OM ARBEIDSTIDSBRUK OG AREAL.

83	Hvor mye arbeid la du selv, din eventuelle ektefelle/partner og andre ned i gårdsdriften i løpet av 2015? (40 timers arbeidsuke i 50 av årets uker gir 2000 arbeidstimer, ett årsverk innen industrien tilsvarer 1700 timer, et halvt årsverk er 850 timer). Sett ett kryss i hver linje.		Deltar ikke i gårdsarbeid	1 – 199 timer	200-849 timer	850-1699 timer	1700-2549 timer	Mer enn 2550 timer		
			1	2	3	4	5	6		
		Du selv	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	1
		Ektefelle/samboer	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	2
		Egne barn	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	3
		Kårfolk	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	4
		Avløsere	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	5
		Annen leid hjelp	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	6

84	Hvor mange timer lønnsarbeid utenom gårdsdriften hadde du og din eventuelle ektefelle/samboer i løpet av 2015? (40 timers arbeidsuke i 50 av årets uker gir 2000 arbeidstimer, ett årsverk innen industrien tilsvarer 1700 timer, et halvt årsverk er 850 timer) Sett ett kryss i hver linje.		Har ikke jobb utenfor gårdsbruket	1 – 199 timer	200-849 timer	850-1699 timer	1700-2549 timer	Mer enn 2550 timer	
			1	2	3	4	5	6	
		Du selv	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Ektefelle/samboer	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	2	

85 Hadde du i løpet av 2015 arbeidshjelp av arbeidsinnvandrere på gårdsbruket?

Nei (Gå til spørsmål 88) 1
Ja 2

86 Hvor mange arbeidsinnvandrere hadde du hjelp av i løpet av 2015?

Skriv inn antall: 1

87 Hvor lenge oppholdt arbeidsinnvandrerne seg på gården – i gjennomsnitt?

Skriv inn antall måneder: 1

88 Hvor stort produktivt jordbruksareal eies av bruket?

0 – 9 daa 1
10 – 19 daa 2
20 – 49 daa 3
50 – 99 daa 4
100 – 249 daa 5
250 – 499 daa 6
500 – 999 daa 7
Over 1000 daa 8

89 Hvor stort produktivt jordbruksareal drives av bruket?

0 – 9 daa 1
10 – 19 daa 2
20 – 49 daa 3
50 – 99 daa 4
100 – 249 daa 5
250 – 500 daa 6
500 – 999 daa 7
Over 1000 daa 8

90 Hvor mange bruk leier du jordbruksareal fra?

Skriv inn antall: 1

91 Hvor lang kjørevei er det fra tunet på hovedbruket/driftssentret til det jordstykket som ligger lengst unna? Vi vil at du skal oppgi avstand i kilometer både for eid og leid jordstykke. Vi tenker her kun på jord som er i drift.

Antall kilometer for eid jord: 1

Antall kilometer for leid jod: 2

92 Hvor stort produktivt skogsareal eies av bruket?

0 – 99 daa 1
100 – 499 daa 2
500 – 999 daa 3
1000 – 4999 daa 4
5000 – 9999 daa 5
Over 10 000 daa 6

93 Hvis du har melkekvote for kumelk, hvor stor er denne?

Skriv inn antall liter 1

94 Har du planer om å kjøpe eller selge melkekvote i løpet av de neste to årene?

Planlegger å kjøpe ny melkekvote 1
Planlegger å selge melkekvote 2
Ingen planer om kjøp eller salg 3

95 Har du melkerobot?

Ja 1
Nei, men vurderer å anskaffe meg 2
Nei 3

96 Dersom det var stortingsvalg i morgen, hvilket parti ville du stemme på?

Arbeiderpartiet 01
Fremskrittspartiet 02
Høyre 03
Kristelig Folkeparti 04
Rødt 05
Senterpartiet 06
Sosialistisk Venstreparti 07
Venstre 08
Miljøpartiet de grønne 09
Annet parti 10
Vil ikke stemme 11
Har ikke stemmerett 12
Vet ikke 13

97 Er du for eller mot.....

	For	Mot	Vet ikke
	1	2	3
Norsk medlemskap i EU?	☐	☐	☐
Norsk deltakelse i EØS?	☐	☐	☐

 1 2

TUSEN TAKK FOR AT DU TOK DEG TID TIL Å FYLLE UT SKJEMAET! Bruk den ferdigfrankerte konvolutten til å returnere skjemaet så fort om mulig. Skulle du ha kommentarer til noe ved selve undersøkelsen eller tema som her ble tatt opp, så legg gjerne ved disse på et eget ark.